

УНИВЕРЗИТЕТ У НИШУ

ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ

***ДЕЈСТВО ОДЛУКА УСТАВНОГ СУДА СРБИЈЕ У
ПОСТУПКУ ПО УСТАВНОЈ ЖАЛБИ***

(Мастер рад)

Ментор:

Доц. др Маја Настић

Кандидат:

Данило Пешић

Број индекса: М 022/14 – О

Ниш, 2016.

САДРЖАЈ

УВОД.....	1
I ДЕО:ЗАШТИТА ЉУДСКИХ ПРАВА	4
II ДЕО: УСТАВНА ЖАЛБА У УСТАВНОМ СИСТЕМУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ	7
2.1 ИСТОРИЈСКИ РАЗВОЈ УСТАВНЕ ЖАЛБЕ.....	7
2.2 ПОЈАМ И ПРЕТПОСТАВКЕ ЗА ПОДНОШЕЊЕ УСТАВНЕ ЖАЛБЕ У ПРАВНОМ СИСТЕМУ СРБИЈЕ.....	9
2.3 ПРАВО НА ИЗЈАВЉИВАЊЕ УСТАВНЕ ЖАЛБЕ И УСЛОВИ (ПРЕТПОСТАВКЕ) ЗА ДОПУШТЕНОСТ УСТАВНЕ ЖАЛБЕ	13
2.4 РОК ЗА ИЗЈАВЉИВАЊЕ УСТАВНЕ ЖАЛБЕ	14
2.5 ОБАВЕЗНА САДРЖИНА УСТАВНЕ ЖАЛБЕ	15
III ДЕО : ПОСТУПАК ОДЛУЧИВАЊА ПО УСТАВНОЈ ЖАЛБИ	17
3.1 ОСНОВНА ПРАВИЛА ПОСТУПАЊА	17
3.2 ПРАВНА ПРИРОДА И ДЕЈСТВО ОДЛУКЕ УСТАВНОГ СУДА	19
3.3 ОДНОС УСТАВНОГ И РЕДОВНИХ СУДОВА	21
3.4 НАКНАДА НЕМАТЕРИЈАЛНЕ ШТЕТЕ	23
IV ДЕО : ЕМПИРИЈСКА ИСТРАЖИВАЊА.....	24
V ДЕО : ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА	42
ПОПИС КОРИШЋЕНЕ ЛИТЕРАТУРЕ.....	46
ПОПИС ОСТАЛЕ ИСТАЖИВАЧКЕ ГРАЂЕ	48
САЖЕТАК И КЉУЧНЕ РЕЧИ.....	49
БИОГРАФИЈА СТУДЕНТА.....	52

УВОД

Суштинска функција Уставног суда је спровођење нормативне контроле и очување принципа уставности и законитости, али последњих деценија одлучивање по уставним жалбама намеће се као један од врло важних задатака Уставног суда. Уставна заштита људских права и слобода постоји у свим развијеним демократијама, а у државама које су прихватиле идеју писаног устава постоји сет уставних одредаба о људским правима и слободама, уз адекватне инструменте и механизме њихове заштите од свих облика њиховог угрожавања. Заштита правних интереса појединаца од незаконитог рада државних органа или организација којима су поверена јавна овлашћења, сагледава се, преваходно, и у поступку поводом уставне жалбе пред уставним судом. Уставна жалба настаје из потребе да правни поредак свестраније и интензивније заштити људска права. При томе, имамо у виду, да се поступак по уставној жалби заснива се на начелу диспозиције, што значи да од овлашћеног подносиоца уставне жалбе зависи да ли ће и о чему ће суд решавати.

Устав Републике Србије из 2006. године, за разлику од раније важећег Устава (1990), уводи у правни систем Републике Србије институт уставне жалбе. Према члану 170. Устава, уставна жалба се може изјавити против појединачних аката или радњи државних органа или организација којима су поверена јавна овлашћења, а којима се повређују или ускраћују људска или мањинска права и слободе зајемчене Уставом, ако су исцрпљена или нису предвиђена друга правна средства за њихову заштиту. Према томе, у нашем уставном систему, уставна жалба је постављена првенствено као индивидуално, допунско и супсидијарно правно средство за уставносудску заштиту људских права и слобода зајемчених уставом.

Међутим, иако се уставна жалба сматра једним од најефикаснијих правних инструмената непосредне заштите основних људских права и слобода, у пракси је указано и на извесне недостатке и проблеме у вези са њеним постојањем. Нема сумње да је уставна жалба отворила низ спорних питања између Уставног суда, с једне стране, и редовних судова, с друге стране, посебно у погледу разграничења надлежности поменутих институција у поступку заштите људских права и слобода. Осврнућемо се само на нека од питања која су односе ових органа чинила осетљивим и деликатним, попут обима и домета испитивања судских одлука од стране Уставног суда, када исте

представљају предмет уставне жалбе, и посебно проблему који је изазвао велику полемику у стручној јавности, а реч је о овлашћењу и могућности Уставног суда да у поступку по уставној жалби касира и поништава судске одлуке, имајући у виду уставну позицију Уставног суда и Врховног касационог суда (и судова) у домену заштите људских права и слобода.

Овде морамо указати и на преоптерећеност Уставног суда великим бројем уставних жалби, посебно оних у којима се указује на повреду права на суђење у разумном року, као и на неразумну дужину трајања судских поступака или отежано извршење правоснажних судских одлука, услед чега овај вид заштите постаје неефикасан у поређењу са заштитом људских права и слобода пред редовним судовима. Када томе додамо и податке о укупном броју уставних жалби, а имајући у виду и друге надлежности Уставног суда, онда проблем преоптерећености Уставног суда оправдано доводи у сумњу делотворност овог правног средства.

Предмет овог завршног - мастер рада представља анализа уставносудске заштите људских и мањинских права у поступку по уставној жалби, посебно имајући у виду правно дејство које одлуке Уставног суда донете у овом поступку производе. Саставни део рада чини статистички приказ основних показатеља о раду Уставног суда Србије у 2015. години, а који садржи податке о предметима о којима је Уставни суд одлучивао у периоду 01.01.2015. године до 31.12.2015. године. Циљ истраживања јесте систематизација постојећих знања у области заштите људских и мањинских права и слобода зајемчених Уставом, а ближим подацима који се дају у овом прегледу покушаћемо да укажемо на неопходне претпоставке чијим обезбеђивањем се могу створити услови за још свеобухватнију заштиту Уставом утврђених вредности, а тиме и остваривање уставне функције Уставног суда као заштитника уставности и законитости и људских и мањинских права и слобода.

Рад се састоји из теоријско-правног и емпиријског дела. У првом делу, биће речи најпре о појму људских права, о потреби да се она заштите, затим о моделима и облицима њихове заштите, сагледавајући како унутрашње тако и међународне методе и инструменте заштите људских права и слобода. Потом пажњу посвећујемо значају и важности коју устав има у савременим демократским државама а затим посматрамо и улогу Уставног суда као најважнијег органа у очувању владавине права.

Централни део рада посвећен је анализи уставне жалбе, као специфичног правног средства за заштиту људских права и слобода. Најпре утврђујемо појам овог института, затим приказујемо кратак историјски осврт на њен настанак и развој, у мери у којој је неопходно да разумемо карактер и природу овог института, а потом посматрамо положај уставне жалбе у систему заштите људских права и слобода, анализирајући претпоставке, услове и могућност за њену примену, као и последице и дејство које она производи.

Трећи део мастер рада посвећен је статистичком прегледу и приказу одлука које је Уставни суд Србије донео у периоду 01.01.2015. године до 31.12.2015. године, посебно у поступку пружања непосредне уставносудске заштите људских права и слобода, који је и предмет овог рада, са освртом на преглед рада у 2014. години, анализирајући примену нових законских решења у области заштите људских права и слобода, њихову делотворност, позитивне и негативне ефекте.

У истраживању су коришћени историјско-правни метод, који обезбеђује сагледавање развоја уставне жалбе и промене прописа у области заштите људских права и слобода, затим догматско-правни метод који омогућава утврђивање садржине и значења уставних и законских норми којима је регулисан институт уставне жалбе, као и метод студије случаја који пружа адекватни увид у праксу Уставног суда у поступку поводом уставне жалбе.

I ДЕО ЗАШТИТА ЉУДСКИХ ПРАВА

Овај рад се бави непосредном уставносудском заштитом људских права и слобода пред уставним судом у поступку поводом уставне жалбе. Но, пре него што пређемо на анализу овог правног инструмента и његову делотворност и ефекте, неопходно је најпре да разумемо шта су то људска права и слободе и због чега је уопште толико важно заштитити их.

Људска права у најопштијем смислу можемо дефинисати као природна права, неотуђива права, која припадају сваком човеку као људском бићу. Она су урођена и постоје независно од воље других појединаца или органа јавних власти. Сви људи имају једнака права и слободе и сви су дужни да поштују људска права сваког појединца.¹ Заштита људских права и слобода и њихово успостављање и нормирање у највишим правним актима, представља саставни део развоја савремених и модерних држава. У савременим условима, нормативно постојање, остваривање и заштита људских права и слобода грађана, која су прокламована, пре свега, уставом представља једно од суштинских обележја правне државе. Заправо то је један од услова постојања правне државе.² Дефинисањем одређених стандарда и правила, постиже се значајан напредак у области заштите људских права. Остваривање или кршење људских права и слобода представља меру и одраз демократије, а без демократије и поштовања људских права и слобода нема ни владавине права. Услед таквог значаја и сложености, модели прописивања и заштите људских права и слобода су различити, почев од устава и закона националних правних система па све до прокламације у међународним актима и документима.

Заштита људских права и слобода може се остварити и реализовати пред различитим институцијама, како у унутрашњем правном систему, тако и пред међународним институцијама. Унутрашњи систем заштите људских права свој основ проналази у уставу, најзначајнијем и најважнијем правном акту државе, и спроводи се пред различитим органима, институцијама и инструментима.

Трагичне последице Другог светског рата, показале су да гаранције људских права, које постоје у националним оквирима нису довољне, те да је неопходно на

---

¹ С. Гајин, Људска права: *Правно-систематски оквир, II издање*, Правни факултет Универзитета Унион, Центар за унапређивање правних студија, Институт за упоредно право, Београд, 2012, стр. 16

² Ј. Вучковић, *Судска заштита уставом утврђених права повређених појединачним актима*, Ниш, Зборник радова Правног факултета у Нишу, 57/2011, стр. 186

ширем, међународном нивоу утврдити гаранције људских права. Међународна заштита људских права и слобода новијег је датума и интензивно се развија након Другог светског рата, усвајањем Европске конвенције о заштити људских права и основних слобода 1950. године, а остварује се пред различитим међународним институцијама које свој легитимитет и легалитет проналазе у међународним уговорима и споразумима држава. Најзначајнији међународни документи који садрже каталог основних права и слобода, поред регионалне Европске конвенције о заштити људских права и основних слобода из 1950. године, јесу и Општа декларација Уједињених нација о људским правима из 1948. године, Међународни пакт УН о грађанским и политичким правима и Међународни пакт УН о економским, социјалним и културним правима, оба из 1966. године.

У поменутом корпусу централно место заузима утврђивања људских права и слобода у уставу. Гарантовање људских права уставом као актом највише правне снаге је први и примарни вид њихове заштите. Сложена процедура ревизије устава обезбеђује заштиту људских права, јер онемогућује олако мењање уставних гаранција и уноси већи степен правне сигурности на подручју основних људских права.³

У свим савременим европским демократијама супрематија устава има велики значај и представља један од основних принципа на којима се темељи правна држава⁴. Устав је најважнији правни акт државе који обухвата основне вредности, организацију и деловање друштва и државе и по правилу и каталог људских права, слобода и обавеза. Уставно утврђивање људских права и слобода постаје доминантан део модерне уставне систематике, али представља и темељ јачања механизма (уставносудских и осталих) којима се људска права и слободе штите. Највећи број грађанских устава садрже проширен каталог људских права, који поред грађанских и политичких обухватају и права социјалног и економског карактера, најчешће изражених у форми програмских начела.⁵

Како би људска права и слободе, не само у речима уставотворца, него и у пракси, била заштићена и неотуђива, није довољно да она буду гарантована Уставом, већ је неопходно да постоји ефикасан механизам за њихову конкретну заштиту.

---

³ М. Пајванчић, *Уставно право*, 3 измењено и допуњено издање, Правни факултет Нови Сад, 2014, стр. 95

⁴ М. Настић, *Превентивна контрола уставности – упоредна искуства и могућност примене према уставу Србије*, Зборник радова Правног факултета у Нишу, бр. 56, 2010, стр. 154

⁵ Више о томе Д. Стојановић, *Основна права човека – људска права и слободе у уставима европских држава*, Ниш, Центар за правна и друштвена истраживања Правног факултета, 1989, стр. 97 - 98

Уставноправно нормирање слобода и права човека увек подразумева и постојање адекватних правних инструмената и механизма којима ће зајамчена слобода бити обезбеђена од свих могућих противправних начина њеног угрожавања.⁶ Према томе, задатак савремених устава је не само нормирање каталога људских права већ и стварање одговарајућих механизма заштите људских права која су њиме загарантована.

Уставни суд заштиту људских права врши на два начина: посредно и непосредно. Посредан вид заштите људских права уставни суд врши оценом уставности закона и других општих правних аката. Касирањем неуставних прописа и њиховим уклањањем из правног поретка, уставни суд спречава евентуално кршење људских права.

Непосредни облик заштите људских права и слобода огледа се у одлучивању уставног суда о томе да ли је појединачним актима и радњама државне власти дошло до повреде или ускраћивања неког права или слободе прописане уставом. На овај начин, Уставни суд се одлучивањем о уставним жалбама, односно испитивањем сагласности појединачних аката и радњи јавних власти са уставом гарантованим правима, све више претвара у „суд обичних људи“.⁷ При томе, непосредна заштита основних права пред уставним судом не искључује нити замењује примарни облик заштите људских права и слобода који се одвија пред јудикатуром, већ је допуњује, обезбеђујући заштиту у ситуацији када није прописан други облик заштите, односно у ситуацији када су исцрпљена сва друга правна средства заштите, која нису пружила адекватну заштиту.

---

⁶ Д. Стојановић, *Природа уставног спора и уставносудске функције*, Зборник радова Правног факултета у Нишу, бр. 23, 1983, стр. 323

⁷ Више о томе: О. Вучић, *Домашај уставносудског испитивања одлука редовних судова у поступку одлучивања о уставним жалбама грађана*, О заштити права, Београд, 2010, стр. 140

II ДЕО: УСТАВНА ЖАЛБА У УСТАВНОМ СИСТЕМУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

2.1. ИСТОРИЈСКИ РАЗВОЈ УСТАВНЕ ЖАЛБЕ

Корене уставне жалбе налазимо у средњовековној шпанској краљевини Арагонији, под називом „*amparo*“, где континуирано постоји до увођења диктатуре Ф.Франка а уставна категорија постаје Уставом Шпаније из 1931. године⁸. Као позитивно-правни институт, „*amparo*“ постоји и данас у Шпанији, али не у свом првобитном већ модификованом и модернизованом облику. Сходно Уставу Шпаније, „*amparo*“ се може поднети било ком редовном суду или Уставном суду Шпаније. Сваки грађанин може покренути поступак пред Уставним судом уколико су његова права повређена неким актом парламента који нема карактер закона. Уколико је повреда учињена актом који има форму закона, онда се мора покренути поступак апстрактне уставне контроле закона.

У Швајцарској, која се сматра матичном земљом судске заштите уставних права, овај институт уведен је Уставом из 1848. године, а неке ближе норме заштите садржане су у законима из 1874. и 1893. године, док се у правни систем Аустрије, под називом „државноправна жалба“ уводи Државним основним законом из 1867. године, али само за политичка права, а потом и Уставима из 1920. године и 1945. године. У Немачкој се уставна жалба, као специјално правно средство грађана, конституише Законом о Савезном Уставном суду из 1951. године а уставна категорија постаје ревизијом Основног закона Немачке из 1969. године⁹.

До скорог уставна жалба је била доступна у малом броју европских држава, поред Аустрије и Немачке, постојала је и у Шпанији. Данас, уставна жалба постоји у већини држава Централне и Источне Европе (у Албанији, Летонији, Русији, Чешкој, Словачкој, Мађарској, Словенији, Пољској, Хрватској, Украјини, Црној Гори, Македонији). Повећана свест о питањима људских права у овим државама, настала као реакција на злоупотребе државне власти у ранијим режимима, у комбинацији са радикалним

---

⁸ Видети В. Ђурић, *Уставна жалба*, Београд, 2000, стр. 32-35

⁹ М. Настић, *Уставна жалба због повреде права на суђење у разумном року у пракси Уставног суда Србије, Приступ правосуђу – инструменти за имплементацију европских стандарда у правни систем Републике Србије (Зборник радова)*, књига трећа, Ниш, 2009, стр. 104

променама у политичким и уставним системима, водила је увођењу или експанзији постојећих правних механизма за заштиту уставних права и слобода.¹⁰

Уставна жалба данас постоји и у великом броја држава Латинске Америке, у облику „*amparo*“ тужбе, настале по узору на шпанску јуриспруденцију, као и у неким државама азијског континента (нпр. Киргистану), али и у Африци (нпр. Сенегалу).

Институт уставне жалбе није непознат на простору бивше СФРЈ, па је тако у државама чланицама некадашње СФРЈ, непосредна заштита људских права и слобода уведена Уставом СФРЈ из 1963. године¹¹, специфичним правним средством које је представљало један вид „уставне жалбе“. Наиме, према члану 229. ст. 2., Уставни суд Србије је био надлежан да непосредно одлучује „о заштити права самоуправљања и других основних слобода и права утврђених овим уставом кад су та права и слободе повређени појединачним актом или радњом од стране органа друштвено-политичких заједница и у другим случајевима које одреди закон, а законом није обезбеђена друга судска заштита“.¹² Према Закону о Уставном суду из 1963. године¹³, уставна жалба је имала форму „предлога за покретање поступка за заштиту права самоуправљања и других основних слобода и права“, али је предлог суштински представљао институт уставне жалбе.¹⁴

Доношењем Устава СФРЈ из 1974. године¹⁵, непосредна заштита људских права и слобода више није била предвиђена у поступку пред Уставним судом, а Устав Србије из 1990. године¹⁶, такође је изоставио уставну жалбу из уставног система Републике Србије. Овај недостатак делимично је исправљен Уставом СРЈ из 1992. године¹⁷ када се уставна жалба поново уводи и по први пут у Уставу користи термин „уставна жалба“. Уставна повеља Државне заједнице Србија и Црна Гора из 2003. године¹⁸ предвиђала је могућност подношења уставне жалбе али у врло ограниченој мери. Упоредо са тим,

---

¹⁰ G. Dannemman, „*Constitutional Complaints: The European Perspective*“, International and comparative Law Quarterly, Vol. 43, 1994, pp. 142

¹¹ Устав Социјалистичке Републике Србије (Службени гласник СР Срије, бр 14/63)

¹² Члан 229.ст.2. Устава Социјалистичке Републике Србије (Службени гласник СР Срије, бр 14/63)

¹³ Закон о Уставном суду Србије (Службени гласник СР Србије, бр 54/63)

¹⁴ Опширније: С. Лилић, „*Да ли је уставна жалба ефикасни правни лек за суђење у разумном року?*“, Анали Правног факултета у Београду, бр. 2/2007, стр. 71-72

¹⁵ Устав Социјалистичке Републике Србије (Службени гласник СР Србије, бр 8/74)

¹⁶ Устав Републике Србије (Службени гласник РС, бр 1/90)

¹⁷ Устав Савезне Републике Југославије (Службени лист СР Југославије, бр 1/92)

¹⁸ Уставна повеља државне заједнице Србија и Црна Гора (Службени лист Србије и Црне Горе, бр 1/03)

Повељом о људским и мањинским правима и грађанским слободама¹⁹, прокламована је судска заштита и уклањање последица кршења људских и мањинских права.²⁰

Устав Републике Србије из 2006. године²¹, очекивано и оправдано, предвиђа надлежност Уставног суда да непосредно одлучује о повреди људских права и слобода прописаних Уставом. Наиме, одредбом члана 170. Устава Републике Србије предвиђено је да се „уставна жалба може изјавити против појединачних аката или радњи државних органа или организација којима су поверена јавна овлашћења, а којима се повређују или ускраћују људска или мањинска права и слободе зајемчене Уставом, ако су исцрпљена или нису предвиђена друга правна средства за њихову заштиту“. Са одлучивањем о уставним жалбама, као новоуведеном компетенцијом, Уставни суд Србије се придружио већини европских уставних судова у пружању непосредне, директне заштите основних људских права и слобода грађана.²²

2.2 ПОЈАМ И ПРЕТПОСТАВКЕ ЗА ПОДНОШЕЊЕ УСТАВНЕ ЖАЛБЕ У ПРАВНОМ СИСТЕМУ СРБИЈЕ

У правној теорији постоје бројне дефиниције уставне жалбе. Тако И. Крбек уставну жалбу сматра правним средством којим се пружа „заштита основних и других уставом зајемчених права“, Д. Стојановић пише да је уставна жалба „допунско и супсидијарно правно средство које се може изјавити само ако је исцрпљен или није предвиђен други правни пут за заштиту права“²³. И. Пејић сматра да је уставна жалба „средство правне заштите основних права у домаћем правном систему“²⁴. М. Пајванчић истиче да је уставна жалба „посебан правни инструмент који је намењен за покретање поступка непосредне заштите људских права и слобода пред Уставним судом“²⁵. С. Лилић уставну жалбу види као „средство правне заштите не само оних људских права која су гарантована Уставом Србије, већ и оних која су гарантована и која проистичу из

---

¹⁹ Повеља о људским и мањинским правима и грађанским слободама (Службени лист Србије и Црне Горе, бр 26/03)

²⁰ С. Лилић, *op.cit.*, стр. 73

²¹ Устав Републике Србије (Службени гласник РС, бр 98/06)

²² Д. Стојановић, *Уставно право – књига II*, Ниш, 2013, стр. 481

²³ И. Крбек, *Уставно судовање*, Загреб, 1960, стр.68-72, Д. Стојановић, *Уставно право – књига II*, Ниш, 2014, стр. 482

²⁴ И. Пејић, *Гаранције људских права у националном поретку: уставносудска заштита*, Уставне и међународне гаранције људских права (Зборник радова), Ниш, 2008, стр. 266

²⁵ М. Пајванчић, *Уставна заштита људских права*, Нови Сад, 2011, стр 87

одредби Европске конвенције о заштити људских права и основних слобода“.²⁶ Б. Ненадић на уставну жалбу гледа као на „посебно уставно средство правне заштите људских и мањинских права и слобода којим се покреће поступак пред Уставним судом“²⁷. Д. Симовић уставну жалбу дефинише као особено супсидијарно средство правне заштите уставом зајемчених права.²⁸ Модерни концепт независног судства, заснован на идејама Ханса Келзена и нормативно приказан у Уставу Аустрије из 1920. године, одиграо је велику улогу у обликовању физиономије савремене уставне жалбе.²⁹

Уставна жалба је посебно правно средство којим се покреће поступак пред Уставним судом ради заштите људских или мањинских права и слобода зајемчених Уставом. Овим правним средством појединцу се пружа могућност непосредног приступа Уставном суду, уколико сматра да је појединачним актом или радњом државног органа или организације којој је поверено јавно овлашћење, повређено или ускраћено људско или мањинско право гарантовано Уставом. Поступак по уставној жалби заснива се на начелу диспозиције, што значу да од овлашћеног подносиоца уставне жалбе зависи да ли ће и о чему ће суд решавати.

Уставна жалба се може изјавити против појединачних аката или радњи државних органа или организација којима су поверена јавна овлашћења, а којима се повређују или ускраћују људска или мањинска права и слободе зајемчена Уставом, ако су исцрпљена или нису предвиђена друга правна средства за њихову заштиту или је законом искључено право на судску заштиту. Из наведеног произлази :

- да су предмет уставне жалбе појединачни акти и радње, и то само они који потичу од државног органа (органи законодавне, управне и судске власти) или организације којој је поверено јавно овлашћење;

---

²⁶ С. Лилић, „Да ли је уставна жалба ефикасни правни лек за суђење у разумном року?“, *Анали Правног факултета у Београду*, бр. 2/2007, стр. 71

²⁷ Б. Ненадић, *Уставни положај судства*, Билтен судске праксе Врховног суда Србије, Београд бр. 4/2007, стр. 202

²⁸ Д. Симовић, *Уставна жалба – теоријскоправни оквир*, *Анали Правног факултета у Београду*, бр. 1/2012, стр. 222

²⁹ Т. Karakamisheva-Jovanovska, *Paper „Constitutional Complaint-Procedural and Legal Instrument for Development of the Constitutional Justice (Case study-Federal Republic of Germany, Republic of Croatia, Republic of Slovenia and Republic of Macedonia)“*, World Conference on Constitutional Justice on theme: “Influential Constitutional Justice: its influence on Society and on developing a global human rights jurisprudence”, organized by the Constitutional Court of South Africa and the Venice Commission, Cape Town, 23-24 January 2009, pp. 3, доступно на http://www.venice.coe.int/WCCJ/WCCJ_papers_E.asp

- да су права која се штите у поступку по уставној жалби сва она људска или мањинска права и слободе, индивидуална и колективна, која су зајемчена Уставом (дакле, не само она која су посебно утврђена у поглављу које носи назив „Људска и мањинска права и слободе“, већ и она права и слободе зајемчена другим одредбама Устава) и
- да је уставна жалба супсидијарно правно средство, јер се може користити (изјавити) само из Уставом утврђених разлога.

Овако опредељен предмет уставне жалбе указује на то да су акти (или радње) који се могу оспорити уставном жалбом појединачни акти, а не општи акти, уз услов да потичу од носилаца државне (јавне) власти, укључујући и судску власт. Установљавајући уставну жалбу Република Србија се придружила кругу држава које су уставној судској заштити конципирале према начелу да апсолутно сви акти јавне власти подлежу оцени уставности.³⁰

Појединачни акт представља акт којим се решава о неком праву или обавези у конкретном и одређеном случају, а који доноси државни орган (орган законодавне, извршне, судске власти и други орган одређен Уставом) или организација која врши јавна овлашћења (агенција, завод, јавна установа, јавно предузеће и др.). Под радњом се подразумева како активна радња (чињење), тако и пропуштање радње (нечињење), односно уздржавање од радње коју је требало предузети. Пропуштање радње мора да има за последицу онемогућавање подносиоца уставне жалбе у остваривању неког његовог уставног права или слободе.

У вези са предметом уставне жалбе, као посебно поставља се и питање у погледу права која се штите посредством уставне жалбе, да ли су предмет уставне жалбе само основна људска права и слободе прописана Уставом или се уставна заштита пружа и људским правима и слободама која су у правни систем Србије имплементирана међународним уговорима?

Према Уставу, у члану 170. уставна жалба је могућа само у случају кад је повређено или ускраћено људско или мањинско право или слобода, зајемчена Уставом. Према томе, полазећи од објективног, динамичког тумачења права, а узимајући у обзир још и језичко значење правне норме, мора се закључити да се говорећи о судској

³⁰ Видети: Б.Ненадић, К. Манојловић Андрић, *Спровођење поступка по уставној жалби и мере за њену ефикасну примену*, Уставно право у теорији и пракси, Београд, 2010, стр. 106

заштити права и слобода предвиђених уставом, заправо ради само о правима и слободама које свој основ имају у Уставу, односно која су садржана у Уставу, а не у другим општим правним актима државних или који других органа и организација ван Устава.³¹ У погледу уставне заштите људских права и слобода уведених у правни систем Србије међународним уговорима, треба поћи од основних одредаба Устава које утврђују однос међународног и унутрашњег права, као и одредаба Устава о јемствима слобода и права утврђених међународним правом која обавезују Републику Србију. Према члану 16. и члану 194. Устава РС, потврђени међународни уговори и општеприхваћена правила међународног права представљају саставни део правног поретка Србије а потврђени међународни уговори не смеју бити у супротности са Уставом, те да се сагласно Уставу јемче, и као таква непосредно примењују људска и мањинска права зајемчена општеприхваћеним правилима међународног права и потврђеним међународним уговорима, може се закључити да се и слободама и правима загарантованим наведеним међународним актима и правилима има признати уставни ранг када је у питању њихова заштита пред Уставним судом. Правило да се уставном жалбом штите сва људска и мањинска права и слободе, без обзира да ли су инкорпорисана у Уставу или су у уставни систем уграђена потврђеним међународним уговорима, прихвата и Уставни суд Србије у својим ставовима.³²

На крају, треба напоменути да је уставна жалба изузетно, супсидијарно, допунско правно средство заштите људских права и слобода и може се примењивати тек када се исцрпе сва друга правна средства за заштиту људских права и слобода, или у ситуацији када нису предвиђена друга правна средства за њихову заштиту. Према томе, супсидијарност је суштинска одлика уставне жалбе, по којој се она разликује од свих других правних средстава установљених Уставом или законима. Уставна жалба не може бити редовно правно средство, јер би Уставни суд тиме преузео надлежност других овлашћених органа у поступку редовне заштите. Уставносудска заштита основних права по уставној жалби је предвиђена као изузетна, и то онда када сви остали одбрамбени механизми откажу.³³ Најчешће се појављује као последње средство

---

³¹ Ј. Вучковић, *Судска заштита уставом утврђених права повређених појединачним актима*, Ниш, Зборник радова Правног факултета у Нишу, број 57/2011, стр. 189

³² Ставови Уставног суда Србије усвојени на седници одржаној 30.10.2008. године и 02.04.2009. године, <http://www.ustavni.sud.rs/page/view/163-100890/stavovi-suda>

³³ И. Пејић, *Уставна жалба као облик уставносудске заштите основних права*, Ниш, Зборник радова Правног факултета у Нишу, број 31/1991, стр. 142

за којим треба посегнути, пре евентуалног обраћања Европском суду за људска права, али само ако се ради о повреди или угрожавању Уставом гарантованог права.³⁴

2.3 ПРАВО НА ИЗЈАВЉИВАЊЕ УСТАВНЕ ЖАЛБЕ И УСЛОВИ (ПРЕТПОСТАВКЕ) ЗА ДОПУШТЕНОСТ УСТАВНЕ ЖАЛБЕ

Уставна жалба је претежно индивидуално право, а неки уставни (нпр. Руска федерација) познају и институт колективних жалби.³⁵ Уставну жалбу може изјавити свако (правно или физичко) лице које сматра да му је појединачним актом или радњом државног органа или организације којој је поверено јавно овлашћење повређено или ускраћено људско или мањинско право и слобода зајемчена Уставом. Дакле, правно или физичко лице може да уложи уставну жалбу само ако се ради о повреди (његових) сопствених права, односно он мора имати лични и стварни интерес да се уклони оспоравани акт, односно спречи радња или наложи чињење. Уставну жалбу у име физичког или правног лица, на основу његовог посебног писменог овлашћења, може изјавити и друго физичко лице, односно државни или други орган надлежан за праћење и остваривање људских и мањинских права и слобода. Одсуство посебног овлашћења за изјављивање уставне жалбе представља процесни недостатак који онемогућава даље вођење поступка, што за последицу има одбацивање уставне жалбе.

Да би једна уставна жалба била допуштена, тј. да би се Уставни суд могао упустити у расправљање и одлучивање о предмету спора, потребно је да се испуне одређени услови (претпоставке). Ови услови, од којих зависи допуштеност правне заштите која се остварује путем уставне жалбе у уставносудском поступку, називају се и процесне претпоставке. Услови (претпоставке) допуштености уставне жалбе утврђује једним делом Устав Републике Србије, а другим делом Закон о уставном суду.

Према Уставу, уставна жалба се може изјавити против појединачних аката или радњи државних органа или организација којима су поверена јавна овлашћења, а којима се повређују или ускраћују људска или мањинска права и слободе зајемчена Уставом, ако су исцрпљена или нису предвиђена друга правна средства за њихову заштиту. Тиме су одређени и неки од услова за допуштеност уставне жалбе:

---

³⁴ М. Настић, *op.cit.*, стр. 106

³⁵ Видети: И. Пејић, *Уставносудска заштита основних права*, Правни живот, број 14, Београд, 2007, стр. 834

- први, предмет уставне жалбе (наиме, предмет уставне жалбе може бити само појединачни акт или радња државног органа или организације којој је поверено јавно овлашћење);
- други, предмет самог спора (наиме, предмет уставног спора поводом уставне жалбе може бити само повреда или ускрећивање људског или мањинског права и слободе зајемчене Уставом);
- и трећи, да су исцрпљена или да нису предвиђена друга правна средства за заштиту повређених или ускраћених права и слобода.

Закон о Уставном суду утврђује и друге услове за допуштеност уставне жалбе:

- први, да се уставна жалба може изјавити и ако је законом искључено право на заштиту повређених или ускраћених права и слобода;
- други, да уставну жалбу може изјавити свако лице (правно или физичко) које сматра да му је појединачним актом или радњом државног органа или организације којој је поверено јавно овлашћење повређено или ускраћено људско или мањинско право и слобода зајемчена Уставом;
- трећи, рок у коме се може изјавити уставна жалба;
- четврти, садржина уставне жалбе;
- и пети, формална уредност уставне жалбе (разумљивост, потпуност и сл.).

Постоје и други услови допуштености уставне жалбе који нису изричито прописани, односно именовани законом, већ су подведени под општи појам „друге процесне претпоставке“. Под те тзв. друге процесне претпоставке могу се уврстити:

- да о истој правној ствари између истих страна у спору не тече уставносудски поступак и
- уставносудска ствар не сме бити пресуђена ствар.

2.4 РОК ЗА ИЗЈАВЉИВАЊЕ УСТАВНЕ ЖАЛБЕ

Законом о Уставном суду прописан је рок у коме се може изјавити уставна жалба³⁶. Уставна жалба се може изјавити у року од 30 дана од момента достављања акта донетог по последњем исцрпљеном правном средству, каду су у питању уставне

³⁶ Члан 84. Закона о Уставном суду (Службени гласник РС, бр. 109/2007, 99/2011, 18/13 – Одлука Уставног суда, 40/2015 и 103/2015)

жалбе чији су предмет појединачни акти, односно, од дана предузимања или престанка радње, када су у питању уставне жалбе чији су предмет радње, с тим да се у овом случају рок рачуна од дана сазнања подносиоца уставне жалбе о предузимању или престанку радње. За пропуштenu радњу рок се рачуна у сваком конкретном случају, зависно од понашања органа и понашања подносиоца уставне жалбе.

Рок за изјављивање жалбе је искључног карактера, што значи да пропуштање овог рока доводи до губитка права на накнадно, поновно предузимање пропуштене радње – изјављивања уставне жалбе. Међутим, дозвољен је повраћај у пређашње стање лицу које из оправданих разлога пропусти рок за подношење уставне жалбе, уз услов:

- да се предлог за повраћај у пређашње стање поднесе у року од 15 дана од дана престанка разлога који је изазвао пропуштање, и
- да се, истовремено с овим предлогом, поднесе и уставна жалба.

У сваком случају, истеком три месеца од дана пропуштања не може се тражити повраћај у пређашње стање.

2.5 ОБАВЕЗНА САДРЖИНА УСТАВНЕ ЖАЛБЕ

Уставна жалба мора задовољити и одређене формалне услове у погледу обавезних елемената које мора да садржи. Тако, уставна жалба мора да садржи:

- име и презиме, јединствени матични број грађана, пребивалиште или боравиште, односно назив и седиште подносиоца уставне жалбе;
- име и презиме његовог пуномоћника;
- број и датум акта против кога је жалба изјављена и назив органа који га је донео;
- назнаку људског или мањинског права или слободе зајемчене Уставом за које се тврди да је повређено са ознаком одредбе Устава којом се то право, односно слобода јемчи;
- разлоге жалбе и наводе у чему се састоји повреда или ускраћивање;
- опредељени захтев о коме Уставни суд треба да одлучи, уз истицање висине и основа накнаде материјалне или нематеријалне штете, када се накнада захтева;

- потпис подносиоца уставне жалбе, односно лица коме је издато специјално пуномоћје за подношење уставне жалбе³⁷.

Уз уставну жалбу се обавезно подноси и препис оспореног појединачног акта, докази да су исцрпљена правна средства, као и други докази од значаја за одлучивање. Испуњеност услова у погледу обавезних елемената садржине уставне жалбе је процесна претпоставка која условљава постојање и испитивање и других процесних претпоставки. О недостатку било ког елемента Уставни суд обавештава подносиоца уставне жалбе и позива га да у одређеном року исти отклони, уз упозорење да ће уставна жалба бити одбачена, уколико за одлучивање недостаје елемент који онемогућава поступање Суда.

---

³⁷ Члан 85. Закона о Уставном суду (Службени гласник РС, бр. 109/2007, 99/2011, 18/13 – Одлука Уставног суда, 40/2015 и 103/2015)

III ДЕО: ПОСТУПАК ОДЛУЧИВАЊА ПО УСТАВНОЈ ЖАЛБИ

3.1. ОСНОВНА ПРАВИЛА ПОСТУПАЊА

Поступак одлучивања по уставној жалби се може рашчланити на две сукцесивне етапе: испитивање прихватљивости уставне жалбе и испитивање њене основаности.³⁸ Одлучивање Суда о постојању процесних претпоставки подразумева да Суд не одлучује о предмету (садржини) спора, већ одлучује о постојању, односно непостојању претпоставки неопходних за вођење поступка у циљу одлучивања о основаности уставне жалбе. У том случају Суд решењем може обуставити поступак или одбацити уставну жалбу. Суд ће обуставити поступак и то у следећим случајевима:

1) ако је уставна жалба повучена;

2) ако орган који је донео оспорени појединачни акт поништи, укине или измени тај акт у складу са захтевом из уставне жалбе или ако је престала радња која је проузроковала повреду или ускраћивање зајемченог Уставом права и слобода, уз сагласност подносиоца уставне жалбе, или

3) ако престану друге процесне претпоставке за вођење поступка,

Уставни суд ће одбацити уставну жалбу у следећим случајевима:

1) кад утврди да није надлежан за одлучивање;

2) ако није поднета у одређеном року;

3) кад у остављеном року подносилац није отклонио недостатке који онемогућавају поступање или

4) кад за вођење поступка и одлучивање не постоје друге претпоставке утврђене законом.

Основни циљ претходног поступка, испитивања прихватљивости уставне жалбе јесте њихова селекција како би се избегло преоптерећење и загушење уставног суда предметима за које није надлежан или који не испуњавају претпоставке за вођење поступка у циљу одлучивања о њиховој основаности.

---

³⁸ Д. Стојановић, *Уставно право – књига II*, Ниш, 2013, стр. 507

Овакви захтеви треба да буду допуњени одговарајућим механизмима који ће се примењивати у случају неприхватљивих и безначајних жалби како би се очувало функционисање уставног суда.³⁹

У претходном поступку суд може од учесника у поступку и других лица прикупљати податке, обавештења, мишљења и доказе, те обављати друге радње које су од значаја за расправљање и одлучивање. Претходни поступак води судија известилац. Ако не постоје процесне претпоставке за поступање по уставној жалби, судија известилац припрема предлог решења о одбацивању уставне жалбе и доставља га председнику Малог већа (кога чине троје судија Уставног суда од којих је један председник већа) ради заказивања седнице. Судија известилац може одлучити да се уставна жалба достави на одговор државном органу, односно организацији којој су поверена јавна овлашћења, против чијег акта или радње је жалба изјављена и одредити рок за достављање одговора, списка предмета, других доказа и обавештења неопходних за одлучивање.

Ако су испуњене процесне претпоставке за вођење поступка по уставној жалби, судија известилац припрема предлог одлуке који се доставља председнику одговарајућег одбора за уставне жалбе.

Ради ефикаснијег одлучивања на седницама, претходна расправа о појединим спорним правним питањима која су се појављивала у предметима, као и предлози одлука, разматрају се на седницама сталних радних тела. У свом саставу Уставни суд има четири одбора образованих за уставне жалбе из појединих области и то:

- **Одбор за уставне жалбе из области грађанског права**, који је надлежан за разматрање предлога одлука у предметима из области грађанске материје, осим оних таксативно наведених као надлежности другог одбора;
- **Одбор за уставне жалбе из области грађанског права**, који је надлежан за разматрање предлога одлука у предметима из области привредног права, радног права и спорова из породичног права;
- **Одбор за уставне жалбе из области кривичног права;**
- **Одбор за уставне жалбе из области управног права.**

---

³⁹ D. Kommers: *The constitutional jurisprudence of the Federal Republic of Germany*, Durham, London, 1997, p. 14

Одбор за уставне жалбе може од судије известиоца затражити да прибави додатне податке и обавештења од значаја за одлучивање о уставној жалби. Кад одбор оцени да је у предмету потпуно разјашњено уставноправно питање, даје писмено мишљење о предлогу одлуке, које заједно са документацијом од значаја за одлучивање, доставља председнику Суда ради одлучивања на седници.

О основаности, односно неоснованости уставножалбеног захтева Уставни суд одлучује на седници Великог већа (кога чине председник Уставног суда и седам судија) одлуком којом се уставна жалба усваја или одбија као неоснована. Одлучивање о предмету спора подразумева одлучивање о основаности уставне жалбе (да ли је или није повређено Уставом зајемчено право), при чему Уставни суд не може одлучити уместо органа чији је појединачни акт или радња предмет поступка по уставној жалби. Приликом одлучивања, Уставни суд је, у погледу утврђивања повреде или ускраћивања права или слободе, „везан“ захтевом из уставне жалбе и приликом одлучивања креће се у границама постављеног захтева.

Кад Уставни суд утврди да је оспореним појединачним актом, односно радњом, повређено или ускраћено људско или мањинско право и слобода зајемчена Уставом, Суд одлуком усваја уставну жалбу и утврђује да је оспореним актом или радњом повређено или ускраћено људско или мањинско право и слобода зајемчена Уставом и одређује начин правичног задовољења. Изузетно, када Уставни суд усвоји уставну жалбу и утврди да је оспореним актом или радњом повређено или ускраћено људско или мањинско право и слобода зајемчена конкретном одредбом Устава, а на други начин се не могу отклонити штетне последице, Суд поништава појединачни акт, и предмет враћа на поновни поступак и одлучивање органу чији је акт поништен (у том случају Суд може да одреди доношење новог акта или може наложити окончање поступка у најкраћем могућем року), односно забраниће даље вршење или наредити вршење одређене радње и одредити да се уклоне штетне последице у одређеном року. Када одлуком усваја уставну жалбу, Уставни суд утврђује и да ли је ова одлука основ за накнаду штете.

3.2. ПРАВНА ПРИРОДА И ДЕЈСТВО ОДЛУКЕ УСТАВНОГ СУДА

Правна природа и дејство одлука Уставног суда је, пре свега, одређена њиховим специфичним начином утицаја на правни поредак. Иако је апстрактна нормативна контрола суштинска надлежност сваког уставног суда, укључујући и Уставни суд

Србије, у пракси доминирају одлуке донете у поступку по уставној жалби, због великог броја поднетих уставних жалби.⁴⁰ Уставни суд мора да има последњу реч када се ради о тумачењу устава и заштити права, мора активно да санкционише повреде Устава које учине законодавац, извршна власт и редовно судство, не сме да избегава активистичке одлуке када су угрожене основне уставне вредности и/или долази до нарушавања уставних вредности због непоштовања одлука и ставова Уставног суда⁴¹. Одлуке Уставног суда су у том погледу коначне, обавезне и извршне.⁴²

Одлука по уставној жалби је коначна (и правоснажна), и подразумева да се поводом исте ствари не може поново водити спор од стране истог или другог Уставног суда или било ког другог тела или органа. Спор решен одлуком Уставног суда не може се поново решавати нити се одлука Уставног суда може побијати било каквим правним леком. Када Уставни суд мериторно одлучи о ствари за коју је надлежан у првом и последњем степену, за разлику од редовног суда, за који по правилу важи начело о двостепености суђења, за Уставни суд важи начело једноступености суђења, уставна жалба која је довела до мериторног окончања спора постаје пресуђена ствар. Не постоји ниједан надређени суд или орган који би преиспитивао одлуку Уставног суда. Такође, одлуке Уставног суда су извршне, а то својство одлуке произлази из њене коначности и општеобавезности. Иако Уставни суд није суд пуне јурисдикције, када поступа и одлучује по уставним жалбама, он заправо врши „оцену микроуставности“⁴³.

Одлука о поништавању појединачног акта или забрани вршења радње има конститутивно дејство. Поништавањем појединачног акта поништавају се и правне последице са дејством од момента настанка повреде или ускраћивања каквог људског или мањинског права или слободе зајемчене Уставом. Одлука Уставног суда којом је усвојена уставна жалба има правно дејство од дана достављања учесницима у поступку. Иако су одлуке Уставног суда, сагласно Уставу, општеобавезујуће, треба рећи да у случају уставне жалбе оне делују, по правилу *inter partes*, између учесника у поступку, али се то дејство проширује и на друга лица и то у случају када је појединачним актом или радњом повређено или ускраћено Уставом зајемчено људско или мањинско право у

---

⁴⁰ М. Настић, *Однос уставног суда и редовних судова – коментар одлуке Уставног суда*, Зборник радова Правног факултета у Нишу, број 65/2013, стр. 375

⁴¹ Ц. Рибичич, *Људска права и уставна демократија*, Уставни судија између негативног и позитивног активизма, Службени гласник и Уставни суд Србије, Београд, 2012, стр. 90

⁴² Опширније Т. Маринковић, *Дејство одлука Уставних судова*, Зборник радова, Улога и значај Уставног суда у очувању владавине права, Београд, 2013, стр. 290 - 310

⁴³ G. Narutyunyan & A. Mavcic, *Constitutional Review and Its Development in the Modern World: a Comparative Constitutional Analysis*, Yerevan-Ljubljana, 1999, p. 157

слобода више лица, а само неки од њих су поднели уставну жалбу – тада се одлука Уставног суда односи и на лица која нису поднела уставну жалбу, ако се налазе у истој правној ситуацији.

Законом о Уставном суду прописано је да уставна жалба, по правилу, не спречава примену појединачног акта или радње против кога је изјављена.⁴⁴ Изузетно, Уставни суд може одложити извршење појединачног акта или радње, под условом:

- да подносилац уставне жалбе тражи (предлаже) одлагање;
- ако би извршење појединачног акта или радње проузроковало ненадокнадиву штету подносиоцу уставне жалбе;
- ако одлагање појединачног акта или радње није супротно јавном интересу, нити би се одлагањем нанела већа штета трећем лицу.⁴⁵

Према Пословнику о раду Уставног суда (Службени гласник РС, бр. 28/2008 и исправка Службени гласник РС бр. 27/2008) рок у коме је Уставни суд био дужан да одлучи о предлогу подносиоца уставне жалбе износио је 90 дана од дана пријема предлога. Овај рок је био инструктивне природе, међутим, према сада важећем решењу, о предлогу подносиоца уставне жалбе за одлагање извршења појединачног акта или радње против кога је уставна жалба изјављена, Уставни суд одлучује у примереном року, водећи рачуна о разлозима и последицама које производи појединачни акт или радња.⁴⁶

3.2 ОДНОС УСТАВНОГ СУДА И РЕДОВНИХ СУДОВА

Посебан проблем је разграничење надлежности Уставног суда и редовних судова у поступку заштите људских права. У односу на право надзора уставног суда над поштовањем уставних права од стране редовних судова, правно дејство уставносудских одлука према овој грани власти изазива значајне контроверзе и неслагања. Наиме, ако се уставни суд посматра као *sui generis* орган или као посебна, четврта грана власти која врши уставносудску заштиту, онда право укидања судских одлука не одговара његовој природи и нема уставно упориште, будући да примарно право познаје само могућност инстанционе контроле и касације судских одлука.

---

⁴⁴ Члан 86. ст.1 Закона о Уставном суду (Службени гласник РС, бр. 109/2007, 99/2011, 18/13 – Одлука Уставног суда, 40/2015 и 103/2015)

⁴⁵ Опширније, М. Пајванчић, *Уставна заштита људских права*, Нови Сад, 2011, стр. 107 - 108

⁴⁶ Члан 78. Пословника о раду Уставног суда (Службени гласник РС, бр. 103/2013)

Могуће решење поменутог проблема односа Уставног суда и редовних судова у поступку заштите људских слобода и права треба тражити у прецизном дефинисању домета (обима) испитивања судских одлука по уставној жалби од стране Уставног суда, с једне стране, и дејства одлука Уставног суда у односу на судске одлуке, с друге стране. Из Устава јасно произилази да Уставни суд није инстанциони суд у односу на редовно судство, нити орган који врши оцену правилности њиховог рада већ је Уставни суд једино и искључиво надлежан да испитује да ли су судским одлукама повређена или ускраћена основна, Уставом зајемчена људска права и слободе. Другим речима, решавајући по уставним жалбама, Уставни суд не обавља општу правну контролу судских одлука, нити делује као највиша ревизиона институција у односу на редовно судство, нити доноси коначну одлуку у меритуму правне ствари.

Према томе, одлука уставног суда морала би имати декларативно дејство констатације повреде основног уставног права, а не конститутивно дејство укидања ожалбене судске одлуке. Наиме, неспорно је право уставног суда да врши оцену уставности појединачних аката и радњи судске гране власти, али својим пресудама он нема овлашћења да укида судску одлуку већ констатујући неуставност и постојање повреде неког уставног права таквим актом или радњом, управо својом одлуком треба да спречи њихову даљу примену у правном животу. Оваква одлука представљала би основ за ванредно понављање поступка пред Врховним касационим судом. При томе, уставни суд би био обавезан да у образложењу одлуке јасно и концизно укаже на правце и начине решавања конкретне правне ствари.

Дакле, обим испитивања уставне жалбе мора бити ограничен на испитивање поштовања уставом зајемчених слобода или права, а не на преиспитивање утврђеног чињеничног стања, јер је то искључива надлежност редовних судова. Пред уставним судом се не може тражити инстанционо преиспитивање судске одлуке нити се уставна жалба може сматрати ванредним правним леком за испитивање повреде законитости од стране јудикатуре. Уставни суд Србије је у својој пракси заузео такав став: „Уставни суд и овом приликом наглашава да је његова надлежност у поступку по уставној жалби ограничена на утврђивање да ли је појединачним актом или радњом државног органа или организација којима су поверена јавна овлашћења повређено или ускраћено уставно право подносиоца, те да није надлежан да врши проверу утврђених чињеница и начина на који су судови и други државни органи и организације којима су поверена

јавна овлашћења тумачили позитивноправне прописе“ (Одлука Уставног суда Србије Уж – 6445/2013 од 21.04.2016. године)

Понекад је оштро супростављање Уставног суда и Врховног касационог суда читав проблем сводило првенствено на питање односа ова два органа, ограничавајући га као однос ривалства и питање надређености а не однос партнерства и садејства на заједничком задатку – заштити људских права и слобода. Другим речима, Уставни суд и Врховни суд путују на истом путу, али не нужно у складу са истим правилима и не нужно у истом правцу.⁴⁷

Проблеми у примени уставне жалбе настају и због преоптерећености Уставног суда овим предметима (решавање о појединачним случајевима повреде индивидуалних слобода и права), услед чега овај види заштите постаје неефикасан у поређењу са заштитом људских права пред редовним судовима.

Начелно посматрано, поступање Уставног суда у предметима уставних жалби потврдило је делотворност овог правног средства. Резултат те чињенице, као и широка приступачност овог посебног правног средства грађанима, је даљи раст броја изјављених уставних жалби којима се претежно грађани, а све више и правна лица, обраћају Уставном суду.

3.3 НАКНАДА НЕМАТЕРИЈАЛНЕ ШТЕТЕ

Одлука Уставног суда којом се усваја уставна жалба је правни основ за подношење захтева за накнаду штете или отклањања других штетних последица пред надлежним органом, у складу са законом. На основу одлуке Уставног суда којом је усвојена уставна жалба, подносилац уставне жалбе може да поднесе захтев за накнаду штете Комисији за накнаду штете, ради постизања споразума о висини накнаде. Ако тај захтев не буде усвојен или по њему Комисија не донесе одлуку у року од 30 дана од дана подношења захтева, подносилац уставне жалбе може код надлежног суда поднети тужбу за накнаду штете.

---

⁴⁷ Видети: L.Garlicki, "Constitutional courts versus supreme courts", *ICON*, Volume 5, No.1, 2007, pp. 49

IV ДЕО: ЕМПИРИЈСКА ИСТРАЖИВАЊА

Вишегодишња тенденција прилива великог броја предмета настављена је и током 2015. године⁴⁸. Међутим, иако је број новопримљених предмета и у 2015. години био изузетно висок, ипак је дошло до благог смањења прилива нових предмета. За разлику од 2014. године у којој је Уставни суд формирао укупно 10.382 нова предмета, тај број у 2015. години износи 9.538 предмета што је за 9,13% мање. Од овог броја, 9.162 су предмети из уставносудске надлежности, а 376 су предмети у којима захтеви странака нису спадали у уставне надлежности Суда (предмети са ознаком „Р“). До извесног смањења прилива дошло је у свим областима рада Уставног суда. Наиме, број новоформираних предмета уставних жалби, мада и даље далеко највећи у структури новопримљених предмета, у 2015. години износио је 8.810, што је 545 предмета (5,83%) мање него током 2014. године. Следе предмети нормативне контроле (захтеви за оцену уставности и законитости) – 266 нових предмета, што је за 63 предмета (19,15%) мање него претходне године. Значајно смањење примећује се код новоподнетих захтева за решавање сукоба надлежности којих је у 2015. години поднето свега 79, у односу на 296 истоврсних захтева примљених у 2014. години. Преостали број новоформираних предмета (свега 7) се односио на остале Уставом утврђене надлежности Уставног суда.

У 2015. годину Уставни суд је ушао са укупно 14.958 нерешених предмета из ранијих година, те је дакле у раду било укупно 24.496 предмета из свих уставносудских надлежности (овај број не обухвата тзв. „Р“ предмете). Структура предмета које је Суд имао у раду је следећа:

- 94,12% укупног броја предмета у раду чинили су предмети уставних жалби – 23.057 предмета (14.247 нерешених предмета из ранијих година и 8.810 новопримљених предмета);
- 5,88% укупног броја чинили су предмети из свих осталих уставносудских надлежности – 1.063 предмета (352 новопримљена предмета и 711 нерешених предмета из ранијих година). Од овог броја Суд је у раду имао укупно 669 предмета у којима је тражена оцена уставности/законитости/сагласности са потврђеним међународним уговором општих аката (и то 266 новопримљених предмета нормативне

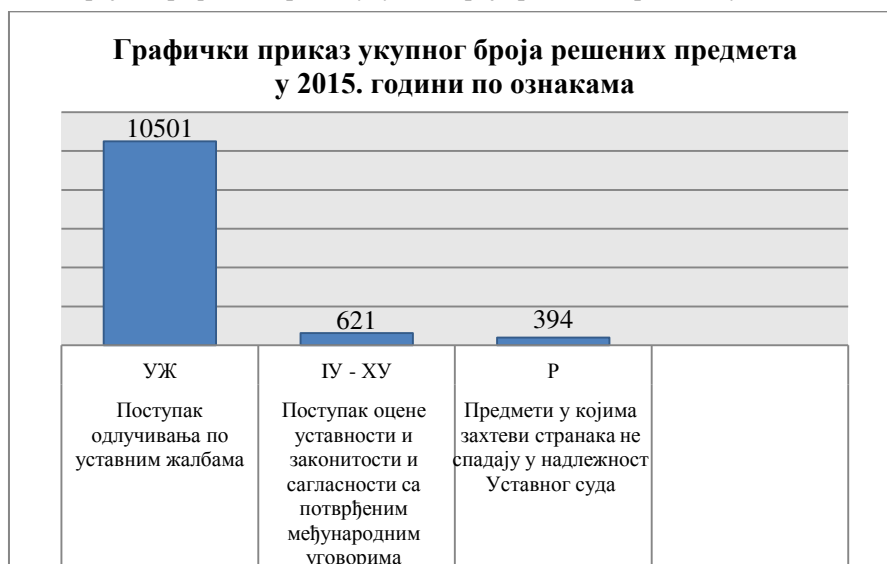
⁴⁸ Подаци о раду Уставног суда Србије у 2015. години, резултат су детаљне анализе Прегледа рада Уставног суда у 2015. години и Прегледа рада Уставног суда у 2014. години, доступно на <http://www.ustavni.sud.rs/page/view/137-101100/pregled-rada>

контроле и 403 пренета нерешена предмета) и 353 предмета у којима је тражено решавање сукоба надлежности (79 нових предмета и 274 нерешених предмета из ранијег периода).

Такође, у раду Суда било је и 505 „Р“ предмета.

Уставни суд је 2015. годину завршио са укупно 11.516 решених предмета. Међу решеним предметима 10.501 предмет су решене уставне жалбе (предмети који носе ознаку „УЖ“), 621 предмет у којима је тражена оцена уставности / законитости / сагласности са потврђеним међународним уговором општих аката и предмети у којима је тражено решавање сукоба надлежности (предмети који носе ознаке од ИУ - ХУ) и 394 тзв. „Р“ предмета чији захтеви не спадају у уставносудске надлежности (предмети који носе ознаку „Р“).

Слика број 1. Графички приказ укупног броја решених предмета у 2015. години

Извор <http://www.ustavni.sud.rs/page/jurisprudence/35/>

Ознака предмета	Број решених предмета у 2015. години по ознакама
УЖ	10501
ИУ – ХУ	621
Р	394
Укупно	11516

У наредну годину је пренето укупно 13.110 нерешених предмета и то: 12.556 предмета уставних жалби, 443 предмета нормативне контроле и осталих уставносудских предмета и 111 „Р“ предмета. На овај начин, Суд је успео да одржи

претходно достигнути ниво ажурности. Наиме, и поред смањеног броја новопримљених предмета, број преосталих, нерешених предмета је, статистички посматрано, испод једноипогоднишњег прилива.

Из наведених статистичких показатеља следи да је и током 2015. године Уставни суд решио већи број предмета него што их је у истој години примио. Ако се анализирају резултати рада Суда по појединим надлежностима запажа се следеће: број укупно нерешених уставних жалби смањен је за 13,46%, односно готово 1.700 предмета у номиналном износу, у односу на крај 2014. године. Међутим, ако се има у виду да је у 2014. години због промене надлежности за пружање заштите од повреде права на суђење у разумном року у поступцима који још нису окончани Уставни суд 2.635 предмета уступио на даље поступање редовним судовима, чега у 2015. години није било, следи да је ефикасност Суда у овој области реално значајно повећана, будући да се укупан број решених предмета уставних жалби незнатно разликује у односу на 2014. годину (у 2014. години поступак је окончан у 10.853 предмета уставних жалби, а у 2015. години у 10.501 предмету).

Уставни суд је у решавању предмета и даље задржао приступ да приоритетно решава тзв. старе предмете. Резултат таквог приступа је да је Уставни суд у 2015. години решио укупно по 1 предмет из 2006. године и 2009. године, 7 предмета из 2010. године, 66 предмета из 2011. године, 1520 предмета из 2012. године, 4067 предмета из 2013. године, 5505 предмет из 2014. године и 349 предмета из 2015. године.

Слика број 2. Графички приказ укупног броја решених предмета у 2015. години по години пријема

Извор <http://www.ustavni.sud.rs/page/jurisprudence/35/>

Година пријема	Број решених предмета у 2015. години по години пријема
2006	1
2009	1
2010	7
2011	66
2012	1520
2013	4067
2014	5505
2015	349
Укупно	11516

Пракса Уставног суда да приоритетно решава предмете који су, као нерешени пренети из ранијих година резултирао је тиме да на крају 2015. године остане нерешено 3.982 предмета уставних жалби поднетих од како је Уставом установљено ово правно средство до 01.01.2015. године, од чега су 3.042 нерешене уставне жалбе поднете током 2014. године.

Међутим, без обзира на незадовољство појединих подносилаца уставних жалби динамиком рада Уставног суда, мора се имати у виду да је у претходних 8 година Суд решио укупно 44.578 предмета уставних жалби. Приликом сагледавања укупног броја предмета у раду Суда посебну пажњу заслужује и податак да је од 2006. године када је Уставом установљена уставна жалба као посебно правно средство за заштиту Уставом зајемчених права и слобода, закључно са 31.12.2015. године, Уставном суду поднета укупно 57.141 уставна жалба.

Упоредни преглед кретања предмета уставних жалби од 2006 – 2015 године				
Година пријема	Пренос из претходне године	Број примљених предмета по годинама	Укупан број предмета у раду по годинама	Укупно решено
2006		34	34	0
2007		325	325	0
2008	359	1567	1926	363
2009	1514	2843	4357	1225
2010	3118	5555	8673	3496
2011	5605	6929	12534	2806
2012	9346	10069	19415	7328
2013	12101	11654	23755	8013
2014	15744	9355	25099	10853
2015	14247	8810	23057	10501
Укупно		57141		44580

Међутим, у поређењу са другим уставним судовима у окружењу, Републике Хрватске и Републике Словеније, Уставни суд Србије и даље има вишеструко већи укупни прилив нових предмета. Статистички подаци из прегледа рада показују да је Уставни суд Хрватске у 2015. години имао укупно 5.138 нових предмета из свих надлежности, а Уставни суд Словеније свега 1.348.

Слика бр. 3. Графички приказ односа новопримљених и укупно решених предмета у 2015. години

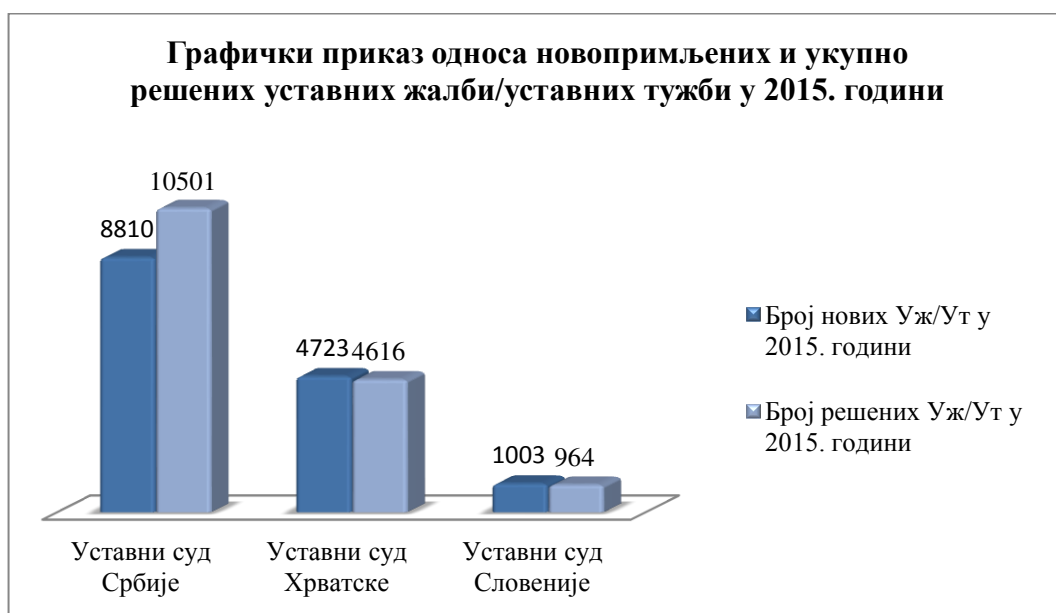

Извор <http://www.ustavni.sud.rs/page/jurisprudence/35/>

Упоредни преглед података о раду Уставног суда Србије и појединих судова у региону у 2015. години		
	Укупно примљено нових предмета	Укупно решено у 2015. години
Уставни суд Србије	9538	11516
Уставни суд Хрватске	5138	7128
Уставни суд Словеније	1348	1197

Ради реалнијег сагледавања рада уставног суда, поређења ради, у посматраном периоду, у области пружања заштите зајемчених права и слобода, Уставни суд Хрватске је 2015. години примио 4.723 нове уставне тужбе, а решио 4.616 ових предмета, док је Уставни суд Словеније примио 1.003 ноова предмета којима је тражена заштита зајемчених права и слобода, а током 2015. године решио је 964 предмета из ове надлежности.

Слика бр. 4. Графички приказ односа новопримљених и укупно решених уставних жалби/уставних тужби у 2015. години

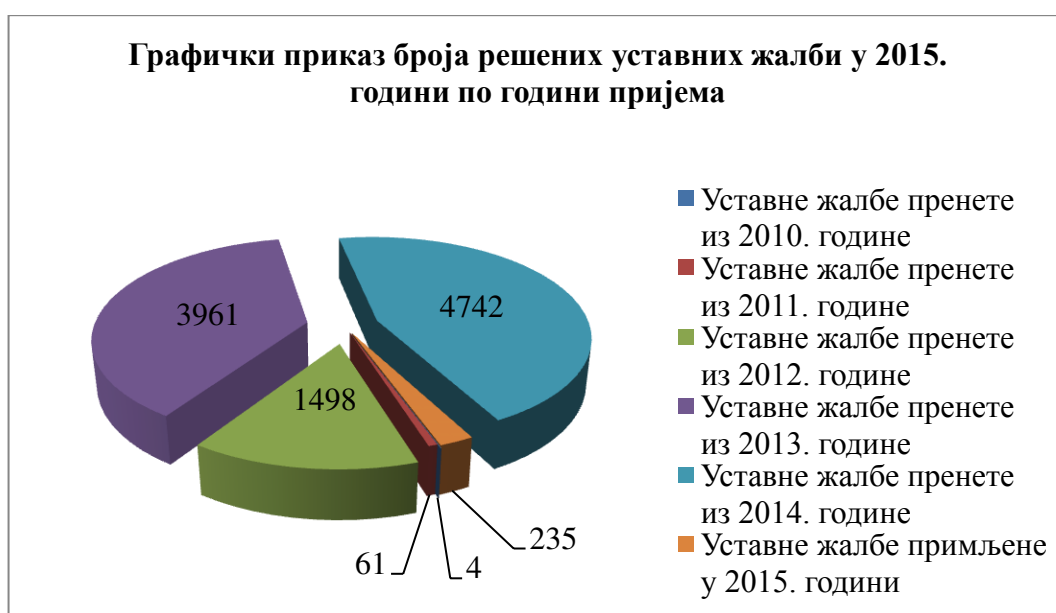
Извор <http://www.ustavni.sud.rs/page/jurisprudence/35/>

Упоредни преглед података о раду Уставног суда Србије и појединих судова у региону у 2015. години		
	Број нових Уж/Ут у 2015. години	Број решених Уж/Ут у 2015. години
Уставни суд Србије	8810	10501
Уставни суд Хрватске	4723	4616
Уставни суд Словеније	1003	964

Као што је кроз опште показатеље приказано, Уставни суд је у току 2015. године имао у раду укупно 23.057 предмета уставних жалби, од чега је решио 10.501 предмет уставних жалби, док је 12.556 предмета пренето као нерешено у 2016. годину.

Најпре су решавани предмети из ранијих година па су тако решене 4 уставне жалбе пренете из 2010. године, 61 уставна жалба пренета из 2011. године, 1.498 уставних жалби пренетих из 2012. године, 3.961 уставних жалби пренетих из 2013. године, 4742 уставне жалбе пренете из 2014. године и 235 уставних жалби примљених у 2015. години.

Слика број 5. Графички приказ броја решених уставних жалби у 2015. години по години пријема

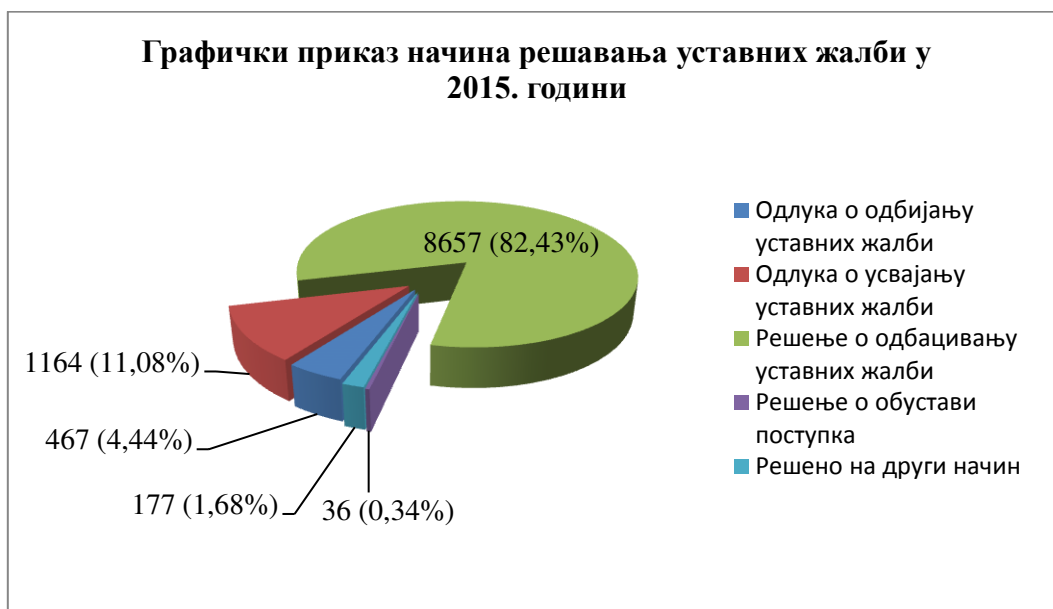
Извор <http://www.ustavni.sud.rs/page/jurisprudence/35/>

	Број решених уставних жалби у 2015. години
Уставне жалбе пренете из 2010. године	4
Уставне жалбе пренете из 2011. године	61
Уставне жалбе пренете из 2012. године	1498
Уставне жалбе пренете из 2013. године	3961
Уставне жалбе пренете из 2014. године	4742
Уставне жалбе примљене у 2015. години	235
Укупно решено у 2015. години	10501

У погледу начина одлучивања, од укупно 10.501 одлука, Уставни суд је донео 1.164 (11,08%) одлука којима је усвојена уставна жалба, 467 (4,44%) одлука којима је одбијена уставна жалба, 8.657 (82,43%) решења о одбацивању уставних жалби, 36 (0,34%) решења о обустави поступка а 177 (1,68%) је решено на други начин.

Слика број 6. Графички приказ начина решавања уставних жалби у 2015. години

Извор <http://www.ustavni.sud.rs/page/jurisprudence/35/>

Начин решавања	Број донетих одлука / решења
Одлука о усвајању уставне жалбе	1164
Одлука о одбијању уставне жалбе	467
Решење о одбацивању уставних жалби	8657
Решење о обустави поступка	36
Решено на други начин	177
Укупно	10501

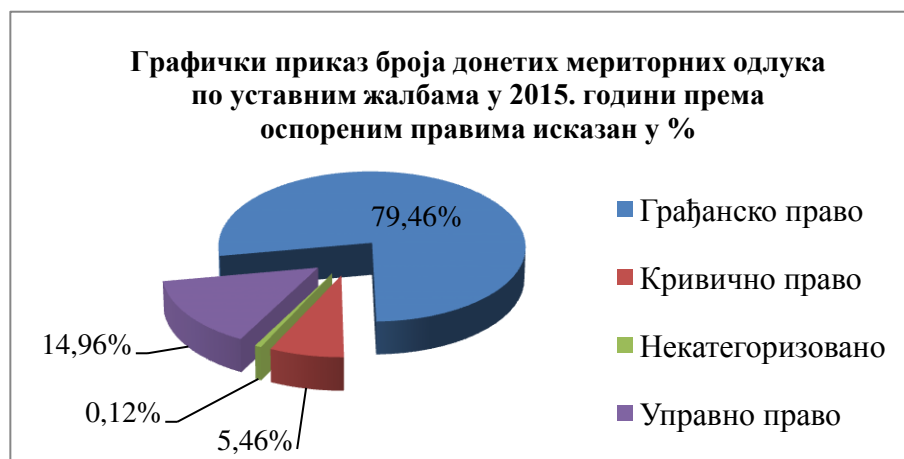
Посматрајући према правним областима, 1296 одлука (79,46%) се односе на област грађанског права, 89 одлука (5,46%) на област кривичног права, 244 одлуке (14,96%) на област управног права а 2 одлуке (0,12%) осталих области права.

Слика број 7. Графички приказ броја донетих мериторних одлука по уставним жалбама у 2015. години према оспореним правима исказан у %

Извор <http://www.ustavni.sud.rs/page/jurisprudence/35/>

Слика број 8. Графички приказ броја донетих мериторних одлука по уставним жалбама у 2015. години према оспореним правима исказан у %

Извор <http://www.ustavni.sud.rs/page/jurisprudence/35/>

Правна област	Број донетих мериторних одлука по уставним жалбама у 2015. години	% броја донетих мериторних одлука по уставним жалбама у односу на укупан број мериторних одлука у 2015. години
Грађанско право	1296	79,46%
Кривично право	89	5,46%
Управно право	244	14,96%
Некатегоризовано	2	0,12%
Укупно:	1631	100%

У структури донетих одлука, посматрано са становишта исхода поступка мериторног одлучивања, донете су 1.164 одлука којима је усвојена уставна жалба (71,37%), а 467 одлука о одбијању уставне жалбе као неосноване (28,63%). Ако се мериторне одлуке Суда у предметима уставних жалби анализирају са становишта области права у којој је донет оспорени акт или предузета оспорена радња, уочиће се да се, као и свих ранији година, далеко највећи број одлука којим је усвојена уставна жалба тичу аката и радњи из области грађанског права – 987 усвајајућих одлука, затим следе одлуке из области управног права – 141 усвајајућа одлука, и на последњем месту су, одлуке из области кривичног права – 35 усвајајућих одлука, док је 1 усвајајућа одлука из других области које не спадају ни у једну од претходно наведених.

Слика број 9. Графички приказ броја донетих одлука у уставним жалбама по областима права у 2015. години

Извор <http://www.ustavni.sud.rs/page/jurisprudence/35/>

Области права	Усвајајуће одлуке	Одбијајуће одлуке	Број донетих одлука по областима права у току 2015. године
Грађанско право	987	309	1296
Кривично право	35	54	89
Управно право	141	103	244
Остале области права	1	1	2
Укупан број донешених одлука по областима права	1164	467	1631

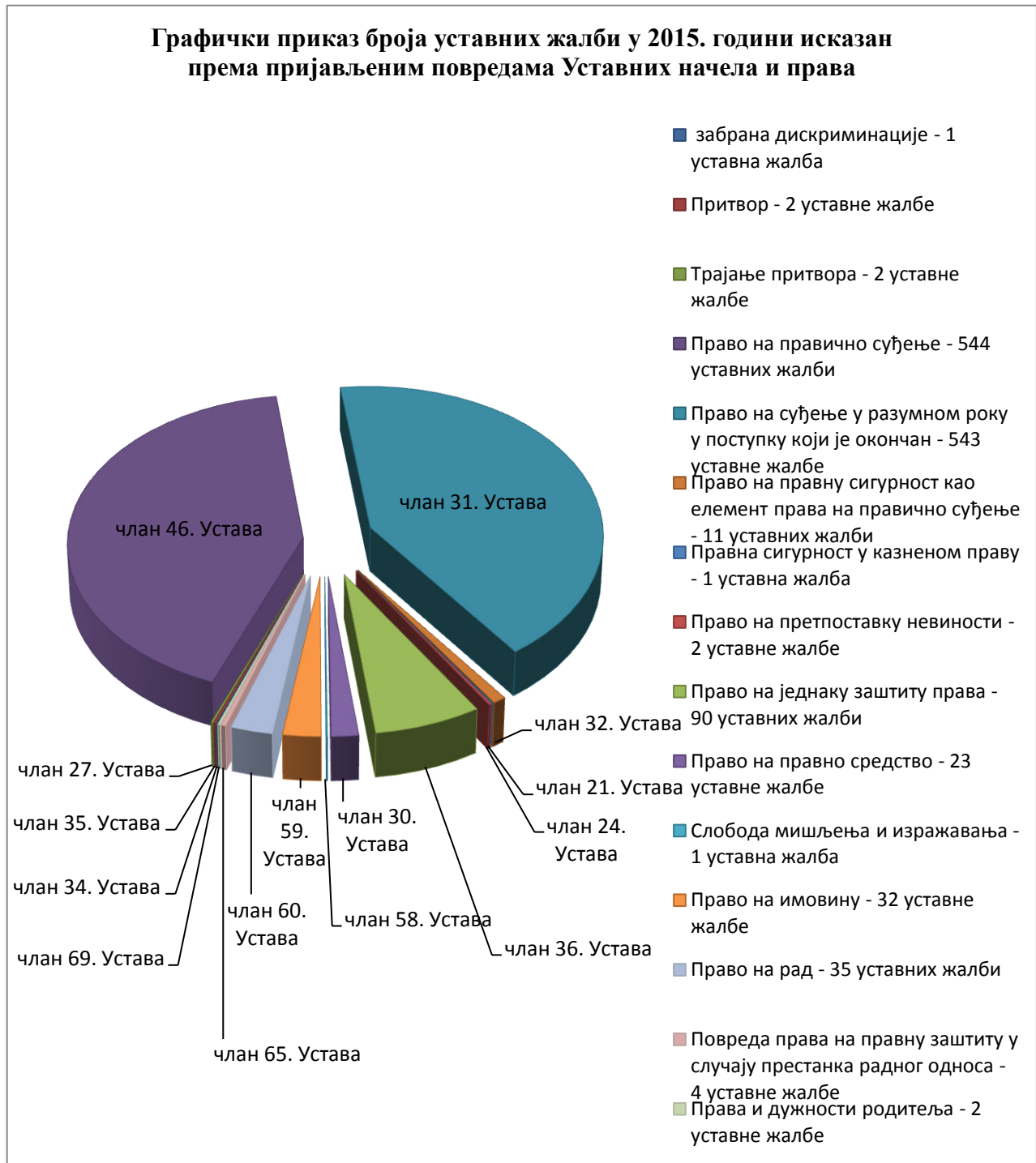
Одлуке којима су усвојене уставне жалбе односе се на следеће повреде људских и мањинских права и слобода зајемчених Уставом:

- Повреда начела забране дискриминације (**члан 21. Устава**) – 1 одлука;
- Повреда права код притвора (**члан 30. Устава**) – 2 одлуке;
- Повреда права на ограничено трајање притвора (**члан 31. Устава**) – 2 одлуке;
- Повреда права на правично суђење (**члан 32. Устава**) – 544 одлука;
- Повреда права на суђење у разумном року у поступку који је окончан (**члан 32. став 1. Устава**) – 543 одлуке;
- Повреда права на правну сигурност као елемент права на правично суђење (**члан 32. став 1. Устава**) – 11 одлука;
- Повреда права на правну сигурност у казненом праву (**члан 34. став 2. Устава – примена „блажег закона“**) – 1 одлука;
- Повреда права на претпоставку невиности (**члан 34. став 3. Устава**) – 2 одлуке;
- Повреда права на једнаку заштиту права (**члан 36. став 1. Устава**) – 90 одлука;
- Повреда права на правно средство (**члан 36. став. 2. Устава**) – 23 одлуке;
- Повреда права слободе мишљења и изражавања (**члан 46. Устава**) – 1 одлука;
- Повреда права на имовину (**члан 58. Устава**) – 32 одлуке;
- Повреда права на правичну накнаду за рад (**члан 60. став 4. Устава**) – 35 одлука;
- Повреда права на правну заштиту за случај престанка радног односа (**члан 60. став 4. Устава**) – 4 одлуке;
- Повреда права и дужности родитеља (**члан 65. Устава**) – 2 одлуке.

Будући да Уставни суд пружа заштиту и од повреда или ускраћивања права и слобода гарантованих Европском конвенцијом за заштиту људских права и основних слобода, суд је у **1 предмету утврдио повреду права на дом из члана 8. Европске конвенције**. У свим осталим случајевима када су права чија се повреда истиче

зајемчена и Уставом Републике Србије, Суд основаност уставне жалбе испитује у односу на одговарајуће одредбе Устава.

Слика број 10. Графички приказ броја уставних жалби у 2015. години исказан према пријављеним повредама Уставних начела и права

Извор <http://www.ustavni.sud.rs/page/jurisprudence/35/>

	Уставом гарантовано људско право и слобода	Укупан број изјављених уставних жалби у 2015. години исказан према пријављеним повредама права и слобода гарантованих Уставом
Члан 21. Устава	Забрана дискриминације	1 Уставна жалба
Члан 30. Устава	Повреда права код притвора	2 Уставне жалбе
Члан 31. Устава	Повреда права на ограничено трајање притвора	2 Уставне жалбе
Члан 32. Устава	Повреда права на правично суђење	544 Уставних жалби
Члан 32. став 1. Устава	Повреда права на суђење у разумном року у поступку који је окончан	543 Уставне жалбе
Члан 32. став 1. Устава	Повреда права на правну сигурност као елемент права на правично суђење	11 Уставних жалби
Члан 34. став 2. Устава	Повреда права на правну сигурност у казненом праву (примена блажег закона)	1 Уставна жалба
Члан 34. став 3. Устава	Претпоставка невиности	2 Уставне жалбе
Члан 36. став 1. Устава	Повреда права на једнаку заштиту права	90 Уставних жалби
Члан 36. став 2. Устава	Повреда права на правно средство	23 Уставне жалбе
Члан 46. Устава	Слобода мишљења и изражавања	1 Уставне жалбе
Члан 58. Устава	Повреда права на имовину	32 Уставне жалбе
Члан 60. став 4. Устава	Повреда права на правичну накнаду за рад	35 Уставне жалбе
Члан 60. став 4. Устава	Повреда права на правну заштиту за случај престанка радног односа	4 Уставне жалбе
Члан 65. Устава	Повреда права и дужности родитеља	2 Уставне жалбе

Начелно посматрано, поступање Уставног суда у предметима уставних жалби потврдило је делотворност овог правног средства. Резултат те чињенице, као и широка приступачност овог посебног правног средства грађанима, је даљи раст броја изјављених уставних жалби којима се претежно грађани, а све више и правна лица, обраћају Уставном суду.

У погледу појединачних права која су подносиоцима уставних жалби повређена у поступцима пред државним органима и другим носиоцима јавних овлашћења у Републици Србији и даље је најзаступљенија повреда права на правично суђење, али у 2015. години утврђен је значајно мањи број ових повреда (544) него у 2014. години (чак 1.415). Иста констатација се односи и на смањење броја утврђених повреда права на суђење у разумном року (Суд је у 2015. години испитивао ову повреду само у односу на окончане поступке) и повреде права на једнаку заштиту права, односно на једнако поступање судова последње инстанце у истоветним чињеничним и правним ситуацијама.

Наведена разлика у броју може се објаснити најпре чињеницом да је 21. маја 2014. године почела примена одредаба члана 2. Закона о изменама и допунама Закона о уређењу судова, којим је прописано посебно правно средство – захтев за заштиту права на суђење у разумном року, у судским поступцима који су у току. Стога су, почев од наведеног датума, грађани и правна лица која сматрају да им је, у судском поступку који још није окончан, повређено право на суђење у разумном року, уместо да Уставном суду поднесу уставну жалбу, имали право да непосредно вишем редовном суду поднесу захтев за заштиту тог права. Одредбе 8а, 8б и 8в Закона о уређењу судова биле су у примени до 01.01.2016. године, а након ступања на снагу Закона о заштити права на суђење у разумном року (Службени гласник РС, број 40/2015) заштита права на суђење у разумном року добила је потпуно другачију форму, чиме је у знатној мери смањен број уставних жалби пред Уставним судом. Међутим, приметно је да је истовремено дошло до пораста броја уставних жалби којима се истиче повреда права на суђење у разумном року у окончаним предметима (за које је Уставни суд остао надлежан), као и оних којима се подносиоци обраћају Уставном суду незадовољни износом досуђене новчане накнаде по основу правичног задовољења у поступцима који су редовни судови водили поводом тражене заштите права на суђење у разумном року.

Законом о заштити права на суђење у разумном року (Службени гласник РС, број 40/2015) предвиђен је приговор као правно средство којим се може тражити заштита права на суђење у разумном року и то пред оним органом пред којим је у току поступак чије се убрзање тражи, као и право на накнаду имовинске штете а која се остварује према правилима Закона о облигационим односима у парничном поступку. Примена овог закона показаће прве резултате крајем 2016. године, будући да је Закон ступио на снагу 01.01.2016. године, али у сваком случају добро је имати конкретан

закон него поступати по смерницама и ставовима највишег суда које нису имале правно обавезујућу снагу.

Са друге стране, велики број уставних жалби усвојен због повреде права на једнаку заштиту права и на правно средство, односно због неједнаког поступања судова у истим чињеничним и правним ситуацијама намеће неопходност значајног ангажовања Врховног касационог суда, као највишег суда у Републици, и апелационих судова, као најчешће судова последње инстанце, на праћењу судске праксе и њеном уједначавању.

Поводом утврђених повреда, Уставни суд је у 408 предмета утврдио право подносилаца уставних жалби на накнаду нематеријалне штете, у укупном износу од 660,217 евра, у динарској противвредности на дан исплате по средњем курсу НБС, у 11 предмета је утврђено право на накнаду материјалне штете (у висини ненаплаћеног потраживања по основу права из рада), док је у 2 предмета утврђено право на накнаду оба вида штете. Уставни суд је у складу са одредбом члана 89. став 2. Закона о Уставном суду, у 558 предмета поништио оспорени појединачни акт и наложио надлежном органу, претежно судовима, да донесе нову одлуку.

Уставни суд је током 2015. године донео 8.657 решења о одбацивању поднете уставне жалбе а посебно забрињава чињеница да је сваке године изузетно велики проценат уставних жалби у којима се поступак окончава одбацивањем, поднет преко пуномоћника који су стручна лица (адвокати).

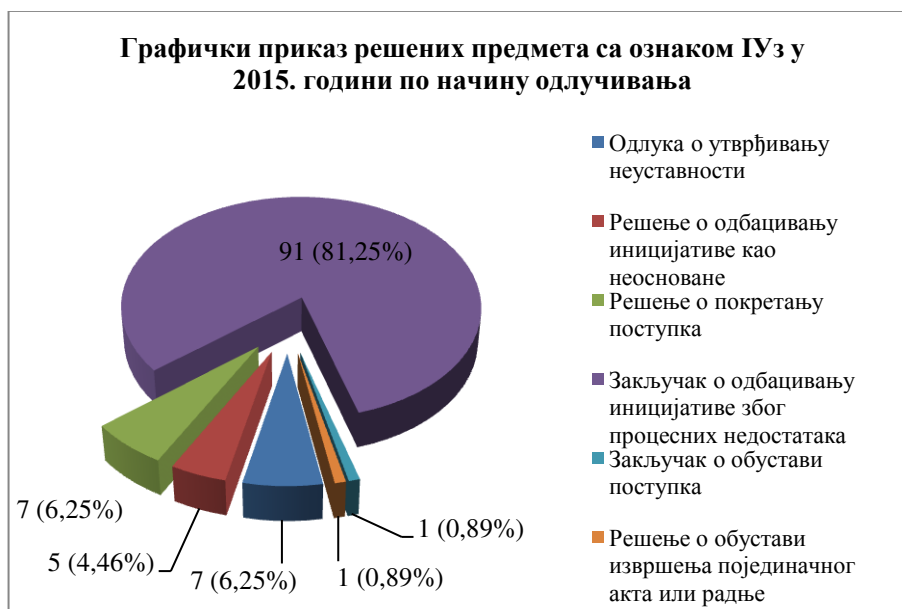
Имајући у виду да је уставна жалба истовремено и последње правно средство у Републици Србији које се изјављује пре обраћања Европском суду за људска права, њена делотворност, поред примарног значаја да на националном нивоу пружи заштиту зајемченим правима и слободама грађана, има значај и за Републику Србију као чланицу Савета Европе и потписницу Европске конвенције, али и за сам Европски суд који је оптерећен великим бројем покренутих спорова против држава потписница Конвенције. Подаци неспорно показују да је Суд у Стразбуру далеко мање оптерећен представкама поднетим против Србије него што је то било у ранијем периоду. Наиме, када се помене податак да је тај суд у 2012. години имао у раду више од 10.000 предмета против Србије, у 2013. години више од 11.200 а у 2014. години готово 14.200 предмета звучи скоро неероватно податак о броју нерешених предмета против Србије на крају 2015. године. Посматрану годину Европски суд је започео са 2.698 нерешених

предмета против Србије, а рачунајући новопримљене предмете током те године, 2015 – та је завршена са нерешених свега 1.497 предмета у којима се тражи да Европски суд утврди да су надлежни органи Србије подносиоцу представке повредили или ускратили неко од права гарантованих Европском конвенцијом, при чему је 2.491 представка одбачена, док је донето свега 17 мериторних долука у односу на Републику Србију.

У предметима у којима је оцењивао уставност закона, односно уставност и законитост других општих аката Народне скупштине Републике Србије (предмети који носе ознаку „ИУз“), Уставни суд је донео укупно 112 одлука. Према начину одлучивања Уставни суд је у предметима ИУз донео 7 одлука о утврђивању неуставности појединих одредаба закона или закона у целини, 5 решења о одбацивању иницијатива јер изнетим разлозима оспоравања нису били поткрепљени наводи да има основа за покретање поступка за оцену уставности оспореног закона, 7 решења о покретању поступка, 91 закључак о одбацивању иницијатива због процесних недостатака, у 1 предмету је обуставио поступак а у 1 предмету одредио привремену меру обуставе извршења појединачног акта или радње предузете на основу оспорених одредаба закона.

Слика број 11. Графички приказ броја решених предмета са ознаком ИУз у 2015. години по начину одлучивања

Извор <http://www.ustavni.sud.rs/page/jurisprudence/35/>

Начин решавања	Број донетих одлука / решења / закључка
Одлука о утврђивању неуставности	7
Решење о одбацивању иницијативе као неосноване	5
Решење о покретању поступка	7
Закључак о одбацивању иницијативе	91
Закључак о обустави поступка	1
Решење о обустави извршење појединачног акта или радње	1
Укупно	112

Уставни суд је утврдио неуставност, односно несагласност са Уставом и потврђеним међународним уговором појединих одредаба следећих закона:

- Одредбе члана 30. и члана 36. Закона о политичким странкама („Службени гласник РС“, број 36/09) – **одлука ИУз 479/2014 од 09.04.2015. године**, објављена у „Службеном гласнику РС“, број 61/2015, а који чланови се односе на организовање, деловање, оснивање и упис у регистар политичке странке;
- Одредбе Закона о судијама („Службени гласник РС“, број 121/12) – **одлука ИУз 156/2014 од 26.03.2015. године**, објављена у „Службеном гласнику РС“, број 63/2015, а које се односе на повреду уставног начела поделе власти, повреде надлежности ВСС утврђене Уставом и др.;
- Одредбе члана 23. став 4 Закона о враћању одузете имовине и обештећењу („Службени гласник РС“, број 72/11, 108/13 и 142/14) – **одлука ИУз 90/2014 од 15.07.2015. године**, објављена у „Службеном гласнику РС“, број 88/2015, а која се односи на конверзију, губитак права на конверзију права коришћења у право својине;
- Одредбе Закона о окупљању грађана („Службени гласник РС“, број 51/92, 53/93, 67/93, 17/99 и 33/99, „Службени лист СРЈ“, број 21/01 и „Службени гласник РС“, број 29/01 и 101/15) – **одлука ИУз 204/2013 од 09.04.2015. године**, објављена у „Службеном гласнику РС“, број 88/2015, а која се

односи на судску заштиту коначних појединачних аката којима се одлучује о праву, обавези или на закону заснованом интересу;

- Одредбе члана 312. и члана 313. Закона о безбедности саобраћаја на путевима („Службени гласник РС“, број 41/09, 53/10, 101/11 и 32/13 – одлука УС) **одлука IУз 196/2013 од 17.12.2015. године**, објављена у „Службеном гласнику РС“, број 9/2016, а која се односи на надлежност органа управе за вођење првостепеног прекршајног поступка за повреде одредаба Закона о безбедности саобраћаја на путевима;
- Одредба члана 31. став 7. Закона о хипотеци („Службени гласник РС“, број 115/05) **одлука IУз 799/2012 од 09.04.2015. године**, објављена у „Службеном гласнику РС“, број 63/2015, а која се односи на судску заштиту коначних појединачних аката којима се одлучује о праву, обавези или на закону заснованом интересу.

Посебно интересовање и пажњу стручне и опште јавности изазвала је одлука Уставног суда да закључком одбаци иницијативу за покретање поступка за оцену уставности Одлуке о приватању извештаја о досадашњем процесу политичког и техничког дијалога са Привременим институцијама самоуправе у Приштини уз посредовање Европске Уније, укључујући процес имплементације постигнутих договора („Службени гласник РС“, број 38/13) и Закључка Владе број 02 – 3570/2013 од 22.04.2013. године, којим је влада прихватила Први споразум о принципима који регулишу нормализацију односа.

Заједничко издвојено мишљење у овом поступку о противљењу доношења овакве одлуке дали су судије Уставног суда проф. др. Драган Стојановић, проф. др. Оливера Вучић, Катарина Манојловић Андрић и проф. др. Боса Ненадић. Без намере да полемишемо о правним аргументима којима је Уставни суд Србије образложио своју одлуку, чињеница је да је „Уставни суд не само довео у сумњу своју лојалност Уставу, него је и претераним формализмом, површном, али и крајње ригидном интерпретацијом, остао „слеп“ према уставној стварности, не базирајући се на очигледну правну обавезност, далекосежну и неповратну правну примену ових наводно политичких аката, који разорно делују по државноправни поредак Републике Србије. Очигледно је, да је улога Уставног суда у овом предмету остала далеко од оне коју му је уставотворац наменио.“ (Одлука Iуо 180/2013 од 26.03.2015. године.)

V ДЕО: ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА

Устав Републике Србије од 2006. године унео је значајне промене у погледу улоге и положаја Уставног суда. Оправдано и очекивано у правни систем РС уведена је уставна жалба, чиме је Уставни суд добио значајнију функцију у области заштите људских права и слобода. Сходно члану 170. Устава РС, уставна жалба се може изјавити против појединачних аката или радњи државних органа или организација којима су поверена јавна овлашћења, а којима се повређују или ускраћују људска или мањинска права и слободе зајемчене Уставом, ако су исцрпљена или нису предвиђена друга правна средства за њихову заштиту.

Према томе, Уставни суд више није само орган апстрактне нормативне контроле, већ и суд обичних грађана, који му се, под строгим условима, могу директно обраћати и тражити заштиту повређених уставних права и слобода. То је утицало да се савремени уставни суд преобрази и конституише у посебну – четврту грану државне власти, која врши посебну – уставозаштитну функцију.

Тенденције у погледу развоја модерних уставних судова иду у правцу прекомпозиције његових надлежности. У том смислу уставни судови морају да се изборе са чињеницом да контрола уставности закона више није њихова доминантна надлежност, већ је то уставна жалба. Колики је значај увођења института уставне жалбе показује статистика, по којој највећи број предмета пред уставним судовима (од 80% до скоро 95% пред нашим Уставним судом) чине уставне жалбе, схваћене од стране грађана као последње средство за остваривање правде и заштиту права. Приметно је да је управо недовољно поверење грађана у то да ће суд стручно и непристрасно решити спор, један од разлога да се неповољан исход судског поступка *a priori* доживљава као повреда права на правично суђење или повреда неког другог Уставом зајемченог права, те је за очекивати да у будућности дође до поновног успостављања уставног суда као органа који би разматрао само најважније повреде основног закона и њиме гарантованих права.

Међутим, иако се уставна жалба сматра једним од најефикасних правних инструмената непосредне заштите основних људских права и слобода, у пракси је указано и на извесне недостатке и проблеме у вези са њеним постојањем.

Преиспитивањем и касирањем судске одлуке, у правним системима који сврставају уставно судство ван граница редовног правосуђа, гарантујући независност судске власти и њен примат у решавању судских спорова, уставни суд излази из граница својих уставних овлашћења, заобилазећи уставну норму да су правоснажне одлуке јудикатуре, коначне, обавезне и да не могу бити предмет вансудске контроле.

Могуће решење поменутог проблема треба тражити у прецизном дефинисању домета (обима) испитивања судских одлука по уставној жалби од стране Уставног суда, с једне стране, и дејства одлука Уставног суда у односу на судске одлуке, с друге стране. Одлука уставног суда којом утврђује неуставност и постојање повреде неког уставног права, појединачним актом или радњом, морала би имати декларативно дејство констатације повреде основног уставног права, а не конститутивно дејство укидања ожалбене судске одлуке. Оваква одлука представљала би основ за ванредно понављање поступка пред Врховним касационим судом.

На крају, последњу реч у тумачењу устава и утврђивању повреде људских права и слобода има уставни суд, који мора сваки облик неуставности санкционисати, без обзира да ли долази из законодавне, извршне или судске гране власти. У таквом поступању, судови морају прихватити уставни суд као партнера у заједничком циљу – заштити уставности, а не као ривала и конкурента у решавању правних спорова.

У погледу појединачних права која су подносиоцима уставних жалби повређена у поступцима пред државним органима и другим носиоцима јавних овлашћења у Републици Србији и даље је најзаступљенија повреда права на правично суђење, али у 2015. години утврђен је значајно мањи број ових повреда (544) него у 2014. години (чак 1.415). Иста констатација се односи и на смањење броја утврђених повреда права на суђење у разумном року (Суд је у 2015. години испитивао ову повреду само у односу на окончане поступке) и повреде права на једнаку заштиту права, односно на једнако поступање судова последње инстанце у истоветним чињеничним и правним ситуацијама.

Наведена разлика у броју може се објаснити најпре чињеницом да је 21. маја 2014. године почела примена одредаба члана 2. Закона о изменама и допунама Закона о уређењу судова, којим је прописано посебно правно средство – захтев за заштиту права на суђење у разумном року, у судским поступцима који су у току. Стога су, почев од наведеног датума, грађани и правна лица која сматрају да им је, у судском поступку

који још није окончан, повређено право на суђење у разумном року, уместо да Уставном суду поднесу уставну жалбу, имали право да непосредно вишем редовном суду поднесу захтев за заштиту тог права. Одредбе 8а, 8б и 8в Закона о уређењу судова биле су у примени до 01.01.2016. године, а након ступања на снагу Закона о заштити права на суђење у разумном року (Службени гласник РС, број 40/2015) заштита права на суђење у разумном року добила је потпуно другачију форму, чиме је у знатној мери смањен број уставних жалби пред Уставним судом. Међутим, приметно је да је истовремено дошло до пораста броја уставних жалби којима се истиче повреда права на суђење у разумном року у окончаним предметима (за које је Уставни суд остао надлежан), као и оних којима се подносиоци обраћају Уставном суду незадовољни износом досуђене новчане накнаде по основу правичног задовољења у поступцима који су редовни судови водили поводом тражене заштите права на суђење у разумном року.

Законом о заштити права на суђење у разумном року (Службени гласник РС, број 40/2015) предвиђен је приговор као правно средство којим се може тражити заштита права на суђење у разумном року и то пред оним органом пред којим је у току поступак чије се убрзање тражи, као и право на накнаду имовинске штете а која се остварује према правилима Закона о облигационим односима у парничном поступку. Примена овог закона показаће прве резултате крајем 2016. године, будући да је Закон ступио на снагу 01.01.2016. године, али у сваком случају добро је имати конкретан закон него поступати по смерницама и ставовима највишег суда које нису имале правно обавезујућу снагу.

Са друге стране, велики број уставних жалби усвојен због повреде права на једнаку заштиту права и на правно средство, односно због неједнаког поступања судова у истим чињеничним и правним ситуацијама намеће неопходност значајног ангажовања Врховног касационог суда, као највишег суда у Републици, и апелационих судова, као најчешће судова последње инстанце, на праћењу судске праксе и њеном уједначавању.

Током 2014. године и 2015. године, Уставни суд је постигао изванредне резултате у превладавању актуелне ситуације. У том смислу, може се закључити да је 2013. година својеврсна прекретница у деловању Уставног суда и да је од великог значаја не само са становишта очувања интегритета функција Уставног суда, као чувара Устава, него и поверења грађана у Уставни суд, као највиши орган који штити њихова

Уставом зајемчена права. Највећи број решених уставних жалби је управо из 2012. године и 2013. године тако да је Уставни суд у 2016. години ушао са нерешеним предметима из 2014. године и 2015. године што представља значајан напредак.

Када су у питању услови (претпоставке) за изјављивање уставне жалбе наш законодавац је био великодушан. Заштита се пружа свим зајемченим правима за разлику од појединих примера из упоредног права.

Уставну жалбу треба и даље развијати и тражити средства да се недостаци, пре свега у настојању грађана да искористе ово правно средство као начин наставка редовног судског поступка и преоптерећености уставног суда уставним жалбама, отколоне и да уставна жалба буде валидно средство за ефикасну и делотворну заштиту уставом зајемчених права и слобода. Потребно је прецизно одредити значај повређеног или ускраћеног права као посебан услов за подношење уставне жалбе. Основни циљ уставних реформи морао би бити доследније спровођење Устава и уставности и ефикасна заштита људских права. Уставним променама треба ојачати Уставни суд као најважнији, не и једини, чувар Устава и заштитник људских права, а његове одлуке афирмисати као општеобавезујућу смерницу у тумачењу Устава и у њему одређених стандарда заштите људских права.

ПОПИС КОРИШЋЕНЕ ЛИТЕРАТУРЕ

Публикације

1. Dannemman Gerhard, „*Constitutional Complaints: The European Perspective*“, International and comparative Law Quarterly, Vol. 43, 1994
2. Ђурић Владимир, *Уставна жалба*, Центар за људска права, Београд, 2000
3. Гајин Саша, *Људска права: Правно-систематски оквир, II издање*, Правни факултет Универзитета Унион, Центар за унапређивање правних студија, Институт за упоредно право, Београд, 2012
4. Garlicki Lech, "*Constitutional courts versus supreme courts*", ICON, Volume 5, No.1, 2007
5. Narutyunyan Gagik & Mavcic Arne, *Constitutional Review and Its Development in the Modern World: a Comparative Constitutional Analysis*, Yerevan-Ljubljana, 1999
6. Karakamisheva-Jovanovska Tanja, *Paper „Constitutional Complaint-Procedural and Legal Instrument for Development of the Constitutional Justice (Case study-Federal Republic of Germany, Republic of Croatia, Republic of Slovenia and Republic of Macedonia)“*, World Conference on Constitutional Justice on theme: “Influential Constitutional Justice: its influence on Society and on developing a global human rights jurisprudence”, organized by the Constitutional Court of South Africa and the Venice Commission, Cape Town, 23-24 January 2009
7. Kommers Donald, *The constitutional jurisprudence of the Federal Republic of Germany*, Durham, London, 1997
8. Крбек Иво, *Уставно судовање*, Загреб, 1960
9. Лилић Стеван, „*Да ли је уставна жалба ефикасни правни лек за суђење у разумном року?*“, Анали Правног факултета у Београду, бр. 2/2007
10. Маринковић Танасије, *Дејство одлука Уставних судова*, Зборник радова, Улога и значај Уставног суда у очувању владавине права, Београд, 2013
11. Настић Маја, *Уставна жалба због повреде права на суђење у разумном року у пракси Уставног суда Србије*, Приступ правосуђу – инструменти за имплементацију европских стандарда у правни систем Републике Србије, тематски зборник радова, књига 3. Центар за Публикације, Ниш, 2009
12. Настић Маја, *Превентивна контрола уставности – упоредна искуства и могућност примене према уставу Србије*, Зборник радова Правног факултета у Нишу, број 56/2010

13. Настић Маја, *Однос уставног суда и редовних судова - коментар одлуке Уставног суда*, Зборник радова Правног факултета у Нишу, број 65/2013
14. Ненадић Боса, *Уставни положај судства*, Билтен судске праксе Врховног суда Србије, Београд број 4/2007
15. Ненадић Боса, Манојловић Андрић Катарина, *Спровођење поступка по уставној жалби и мере за њену ефикасну примену*, Уставно право у теорији и пракси, Београд, 2010
16. Пајванчић Маријана, *Уставна заштита људских права*, Нови Сад, 2011
17. Пајванчић Маријана, *Уставно право*, 3 измењено и допуњено издање, Правни факултет Нови Сад, 2014
18. Пејић Ирена, *Уставна жалба као облик уставносудске заштите основних права*, Ниш, Зборник радова Правног факултета у Нишу, број 31/1991
19. Пејић Ирена, *Уставносудска заштита основних права*, Правни живот, бр. 14, Београд, 2007
20. Пејић Ирена, *Гаранције људских права у националном поретку: уставносудска заштита*, Уставне и међународне гаранције људских права (Зборник радова), Ниш, 2008
21. Рибичич Цирил, *Људска права и уставна демократија*, Уставни судија између негативног и позитивног активизма, Службени гласник и Уставни суд Србије, Београд, 2012
22. Симовић Дарко, *Уставна жалба – теоријскоправни оквир*, Анали Правног факултета у Београду, бр. 1/2012, стр. 222
23. Стојановић Драган, *Природа уставног спора и уставносудске функције*, Зборник радова Правног факултета у Нишу, бр. 23, 1983
24. Стојановић Драган, *Основна права човека – људска права и слободе у уставима европских држава*, Ниш, Центар за правна и друштвена истраживања Правног факултета, 1989
25. Стојановић Драган, *Уставно право – књига II*, Ниш, 2013
26. Вучић Оливера, *Домаћај уставносудског испитивања одлука редовних судова у поступку одлучивања о уставним жалбама грађана*, О заштити права, Београд, 2010
27. Вучковић Јелена, *Судска заштита уставом утврђених права повређених појединачним актима*, Ниш, Зборник радова Правног факултета у Нишу, 57/2011

ПОПИС ОСТАЛЕ ИСТРАЖИВАЧКЕ ГРАЂЕ

Прописи

1. Устав Републике Србије (Службени гласник РС, бр 98/06)
2. Уставна повеља државне заједнице Србија и Црна Гора (Службени лист Србије и Црне Горе, бр 1/03)
3. Устав Савезне Републике Југославије (Службени лист СР Југославије, бр 1/92)
4. Устав Републике Србије (Службени гласник РС, бр 1/90)
5. Устав Социјалистичке Републике Србије (Службени гласник СР Србије, бр 8/74)
6. Устав Социјалистичке Републике Србије (Службени гласник СР Срије, бр 14/63)
7. Пословник о раду Уставног суда (Службени гласник РС, бр. 103/2013)
8. Повеља о људским и мањинским правима и грађанским слободама (Службени лист Србије и Црне Горе, бр 26/03)
9. Закон о Уставном суду (Службени гласник РС, бр. 109/2007, 99/2011, 18/13 – Одлука Уставног суда, 40/2015 и 103/2015)
10. Закон о Уставном суду Србије (Службени гласник СР Србије, бр 54/63)
11. Закон о уређењу судова (Службени гласник РС, број 116/2008, 104/2009, 101/2010, 31/2011 – др. закон, 78/2011 – др. закон, 101/2011, 101/2013, 106/2015, 40/2015 – др. закон и 13/2016)
12. Закон о заштити права на суђење у разумном року (Службени гласник РС, број 40/2015)

Ставови и мишљења, одлуке, прегледи

1. Ставови Уставног суда Србије усвојени на седници одржаној 30.10.2008. године и 02.04.2009. године, <http://www.ustavni.sud.rs/page/view/163-100890/stavovi-suda>
2. Одлука Уставног суда Србије Уж – 6445/2013 од 21.04.2016. године
3. Одлука Уставног суда Србије Јуо 180/2013 од 26.03.2015. године, "Службени гласник РС", бр. 65/2015
4. Преглед рада Уставног суда у 2015. години, <http://www.ustavni.sud.rs/page/view/137-101100/pregled-rada>
5. Преглед рада Уставног суда у 2014. години, <http://www.ustavni.sud.rs/page/view/137-101100/pregled-rada>

САЖЕТАК И КЉУЧНЕ РЕЧИ

Суштинска функција Уставног суда је спровођење нормативне контроле и очување принципа уставности и законитости, али последњих деценија одлучивање по уставним жалбама намеће се као један од врло важних задатака Уставног суда. У том смислу Уставни суд мора да се избори са чињеницом да контрола уставности закона више није његова бројчано доминантна надлежност, већ је то уставна жалба. Колики је значај увођења института уставне жалбе показује статистика, по којој највећи број предмета пред Уставним судом (скоро 95%) чине уставне жалбе, схваћене од стране грађана као последње средство за остваривање правде и заштиту права.

Међутим, иако се уставна жалба сматра једним од најефикасних правних инструмената непосредне заштите основних људских права и слобода, у пракси је указано и на извесне недостатке и проблеме у вези са њеним постојањем. Преиспитивањем и касирањем судске одлуке, у правним системима који сврставају уставно судство ван граница редовног правосуђа, гарантујући независност судске власти и њен примат у решавању судских спорова, уставни суд излази из граница својих уставних овлашћења, заобилазећи уставну норму да су правоснажне одлуке јудикатуре, коначне, обавезне и да не могу бити предмет вансудске контроле. Могуће решење поменутог проблема треба тражити у прецизном дефинисању домета (обима) испитивања судских одлука по уставној жалби од стране Уставног суда, с једне стране, и дејства одлука Уставног суда у односу на судске одлуке, с друге стране.

На крају, последњу реч у тумачењу устава и утврђивању повреде људских права и слобода има уставни суд, који мора сваки облик неуставности санкционисати, без обзира да ли долази из законодавне, извршне или судске гране власти. У таквом поступању, судови морају прихватити уставни суд као партнера у заједничком циљу – заштити уставности, а не као ривала и конкурента у решавању правних спорова.

Кључне речи: Уставни суд, заштита основних људских права и слобода, уставна жалба, дејство одлуке Уставног суда, однос Уставног суда и редовних судова

ABSTRACT

„The effect of the decisions of the Constitutional Court of Serbia in the process of constitutional appeal“

The essential function of the Constitutional Court is the implementation of normative control and preservation of the principles of constitutionality and legality, but in recent decades, deciding on constitutional appeals impose itself as one of the most important tasks of the Constitutional Court. In this regard, the Constitutional Court has to deal with the fact that control of the constitutionality of the law is no longer his numerically dominant jurisdiction, constitutional appeal has become dominant. What is the importance of the introduction of constitutional complaint shows the statistics, according to which the biggest number of cases in front of the Constitutional Court (almost 95%) make the constitutional appeal, perceived by citizens as a last resort for justice and protection of rights.

However, although it is considered as one of the most effective legal instruments of direct protection of fundamental human rights and freedoms, the constitutional appeal in practice, indicates on some flaws and problems related to its existence. Reconsideration and abolition of court decisions, in legal systems which classify constitutional judiciary outside the borders of regular judiciary, guaranteeing the independence of the judicial authority and its primacy in resolving legal disputes, Constitutional Court goes beyond the limits of its constitutional permission, avoiding the constitutional norm that the legally valid decisions of the judicature, definitive, compulsory and can not be subject of extrajudicial control. A possible solution for this problem should be look for in a precise definition of the range (ambit) examination of court decisions on constitutional complaints by the Constitutional Court, on the one hand, and the effects of the decision of the Constitutional Court in relation to the court decision, on the other.

Finally, the last word in the interpretation of the constitution and determining the violation of human rights and freedoms has a constitutional court, which must sanction any forms of unconstitutionality, regardless of whether it comes from the legislative, executive or judicial branches of government. In such treatment, the courts must accept the constitutional court as a partner in a common goal - the protection of constitutionality, not as a rival and competitor in the resolution of legal disputes.

Keywords: Constitutional Court, the protection of fundamental human rights and freedoms, constitutional appeal, the effect of the decisions of the Constitutional Court, the relationship between the Constitutional Court and the regular courts

БИОГРАФИЈА СТУДЕНТА

Данило Пешић, аутор рада, рођен је 13. фебруара 1990. године у Лесковцу. Друштвено-језички смер средње школе „Гимназије“ у Лесковцу завршава 2009. године. Школске 2009/2010 године уписује Правни факултет у Нишу, на коме је дана 02.07.2014. године дипломирао са просечном оценом 8,88. Учествовао је у пројекту Регионалне школе Међународног хуманитарног права у организацији Факултета политичких наука у Београду и на Правној клиници, пројекту у организацији Правног факултета у Нишу. Мастер студије на истом факултету уписује новембра 2014. године, опредељујући се тиме за даље усавршавање у области јавног права. На ужој, јавноправној научној области, до сада је положио све испите а потом израдио студијско – истраживачки рад на тему „Структура одлука Уставног суда Србије у 2015. години“, остваривши до сада просечну оцену 9,83.

Као судијски приправник – волонтер у Основном суду у Лесковцу, упознао се са начином рада поступајућих судија, учествовао у изради нацрта одлука у првостепеним грађанским и кривичним поступцима, анализирао спорна правна питања ради усаглашавања и уједначења судске праксе. Данас ради као адвокатски приправник у адвокатској канцеларији. Кандидат истиче добро познавање енглеског језика, као и добро познавање рада на рачунару.

ИЗЈАВА О ИСТОВЕТНОСТИ
ШТАМПАНОГ И ЕЛЕКТРОНСКОГ ОБЛИКА МАСТЕР РАДА

Име и презиме аутора мастер рада: Данило Пешић

Наслов мастер рада: Дејство одлука Уставног суда Србије у поступку по уставној жалби

Ментор: Доц. др Маја Настић

Изјављујем да је електронски облик мастер рада у pdf формату истоветан штампаном облику, који сам предао Правном факултету Универзитета у Нишу.

У Нишу, 31.10.2016. године

Потпис аутора

ИЗЈАВА О АУТОРСТВУ И ОДОБРАВАЊУ ОБЈАВЉИВАЊА МАСТЕР РАДА

Изјављујем да је мастер рад, под насловом Дејство одлука Уставног суда Србије у поступку по уставној жалби пријављен и одбрањен на Правном факултету Универзитета у Нишу:

- резултат сопственог истраживачког рада;
- да овај мастер рад у целини, нити у деловима, с моје стране пријављиван на другим факултетима, нити универзитетима;
- не крши ауторска права или интелектуалну својину других лица.

Дозвољавам да се овај мастер рад чува у библиотеци и објави на сајту Правног факултета Универзитета у Нишу.

Аутор мастер рада: Данило Пешић

У Нишу, 31.10.2016. године

Потпис аутора
